

ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

профінансовано в рамках проекту Ради Європи
«Боротьба з насильством щодо жінок та дітей
в Україні» (2017–2018)

МВС України

Національна поліція України

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Міжнародний експерт: **Ентоні Віллс**
Національна експертка: **Ольга Калашник**

Висловлені у цій роботі думки є позицією лише автора
та не обов'язково відображають офіційну політику Ради Європи

Посібник розроблено для представників органів Національної поліції України і він буде корисним у діяльності з протидії домашньому насильству та іншим видам гендерно зумовленого насильства. В посібнику представлена ситуація з поширенням явища домашнього насильства та інших видів гендерно зумовленого насильства в Україні, наведено аналіз нового законодавства з протидії домашньому насильству чи насильству за ознакою статі. У ньому також можна знайти корисну інформацію, що стосується оцінки потенційних ризиків для постраждалих від насильства, особливостей опитування дітей-жертв та свідків насильства і міжнародного досвіду протидії домашньому насильству. Корисними будуть контакти «гарячих» ліній з попередження домашнього та гендерно зумовленого насильства та установ, де постраждалі можуть отримати допомогу.

Зміст

ВСТУП	5
1. ЗАГАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ ПРОБЛЕМИ, ОПИС СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ, МАСШТАБИ ПРОБЛЕМИ	7
2. ТЛУМАЧЕННЯ НАСИЛЬСТВА СТОСОВНО ЖІНОК ТА РОЗУМІННЯ ДИНАМІКИ НАСИЛЬСТВА	10
3. ЗАКОНОДАВСТВО З ПИТАНЬ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ЖІНОК ТА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	12
3.1. Законодавство України	12
3.2. Міжнародно-правові акти з попередження насильства щодо жінок та домашнього насильства	13
4. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ З ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ	14
4.1. Виявлення випадків насильства	21
4.2. Керівні принципи для працівників поліції при реагуванні на домашнє насильство	22
4.3. Оцінка потенційних ризиків для життя та здоров'я	23
5. ОПИТУВАННЯ ДІТЕЙ, ЩО СТАЛИ СВІДКАМИ ТА/АБО ЖЕРТВАМИ НАСИЛЬСТВА	26
6. ІНФОРМУВАННЯ ПОСТРАЖДАЛОЇ ОСОБИ ПРО ЇЇ ПРАВА ТА ПОСЛУГИ, ЯКІ НАДАЮТЬСЯ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ТА ІНШИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї, ЇХНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ	32
7. МІЖВІДОМЧА ТА ВНУТРІШНЯ ВЗАЄМОДІЯ ТА ДОПОМОГА В СИТУАЦІЯХ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТОК 1. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ТЕРМІНИ	49

ДОДАТОК 2. ВИДИ, ФОРМИ ПРОЯВУ І НАСЛІДКИ НАСИЛЬСТВА	53
ДОДАТОК 3. «ГАРЯЧІ» ЛІНІЇ ТА ТЕЛЕФОННІ ЛІНІЇ ДОПОМОГИ З З ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї ТА ІНШИХ ВИДІВ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА	55
ДОДАТОК 4. ДЕРЖАВНІ, КОМУНАЛЬНІ ТА НЕУРЯДОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УСТАНОВИ, ЩО НАДАЮТЬ ДОПОМОГУ ОСОБАМ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ, У ТОМУ ЧИСЛІ, В СИТУАЦІЯХ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї ТА В НАПРЯМУ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ	57
ДОДАТОК 5. СПИСОК МОБІЛЬНИХ БРИГАД	73
ДОДАТОК 6. КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК. ЗАПОВНЮЄТЬСЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ, ЩО ПЕРШИМ ПРИБУВ НА МІСЦЕ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	75

Вступ

«Ми маємо розірвати це замкнене коло. Необхідність у цій конвенції давно назріла. Не підтримати цю конвенцію означає поступитися насильству. Не підтримати цю конвенцію означає вчинити злочин. Не підтримати цю конвенцію означає вчинити ще один злочин проти жінок.»

*Про Стамбульську конвенцію
Мендес Бота, генеральний доповідач
з питань насильства над жінками,
політичний координатор парламентської мережі
«Жінки, вільні від насильства»*

Свобода від насильства – основне право людини. Домашнє насильство – один із найчастіших злочинів, які вчиняються щодня. І все ж соціальний тиск такий сильний, що багато жертв сприймають насильство як невідворотне явище в житті і не повідомляють про нього. Інших потерпілих, які мають мужність звертатися по допомогу до органів влади, інколи відсилають назад, не сприймаючи їх серйозно. Інші не можуть знайти захист і справедливість через слабкість правової та політичної бази.

Саме нова поліція може стати тим імпульсом, який сформує нульову толерантність до насильства і своїм прикладом покаже, що кожна людина має право на гідне ставлення та захист.

Впровадження гендерної рівності та протидія насильству над жінками – один з невід’ємних інструментів побудови безпечного і толерантного суспільства. Суспільства, яке базується на взаємній повазі, рівних правах та можливостях. Суспільства, де головну роль грає не стать, а рівень професіоналізму.

Сьогодні працювати над змінами в правоохоронній системі без урахування гендерної перспективи означає відкочуватись назад до того “міліцейського середньовіччя”, з якого ми так довго намагалися вибратися.

Насильство може спинити лише небайдужість та професіоналізм. Небайдужість об’єднала мільйони українців у прагненні нового життя.

Саме вона була і залишається рушійною силою змін в економіці, соціальній сфері, культурі тощо. Тому сьогодні, коли ми створюємо ефективний інструмент боротьби із правопорушеннями, так важливо бути небайдужим.

Анастасія Дєєва

1. Загальний контекст проблеми, опис ситуації в Україні, масштаби проблеми

Насильство щодо жінок (далі – НЖ) виступає одним з головних порушень прав людини, причини якого пов’язані з наявною нерівністю між чоловіками та жінками та гендерною дискримінацією.

У 2014 р. Фонд народонаселення ООН опублікував результати дослідження стосовно поширеності насильства щодо дівчат та жінок в Україні, проведене шляхом опитування 1 606 жінок з репрезентативної вибірки в національному масштабі.

Результати дослідження показали, що:

- 21,6% жінок віком 15–49 років упродовж життя зазнавали фізичного, психологічного або сексуального насильства з боку нинішнього або колишнього партнера;
- 7,9% жінок віком 15–49 років упродовж життя зазнавали сексуального насильства з боку партнера або іншої особи;
- кожна шоста жінка в Україні пережила принаймні одну з форм насильства з боку інтимного партнера протягом останніх 12 місяців¹.

Толерантне ставлення суспільства до насильства, відчуття сорому примушує жінку, дівчину приховувати навіть від найближчих, коли чоловік, хлопець, батько, вітчим побив або образив. Випадки сексуального насильства, особливо в сім’ї, залишаються в зоні цілковитого замовчування.

Насильство в сім’ї – домашнє насильство (далі – ДН) дорого коштує суспільству. Дані дослідження, проведеного в 2017 р. Фондом народонаселення ООН, показали, що економічні втрати, які несе українське суспільство внаслідок насильства щодо жінок, сягають **до \$208 млн на рік**², при чому

1 URL:<http://www.unfpa.org.ua/publications/470.html>

2 «Економічні наслідки насильства щодо жінок в Україні», здійснено Українським центром соціальних реформ на замовлення Фонду народонаселення ООН, 2017 www.unfpa.org.ua/publications/745.html

основна частина витрат, що зумовлені насильством щодо жінок, лягає на плечі самих постраждалих, і може сягати до **\$190 млн на рік** (тобто становить більше 90% сукупних економічних витрат суспільства).

Проблеми в реагуванні на випадки домашнього насильства та гендерно зумовленого насильства з боку правоохоронних органів

Дослідження, проведене у 2016 році ГО «Ла Страда Україна» та Женевським центром демократичного контролю над збройними силами (DCAF) з питань реагування системи кримінальної юстиції на насильство щодо жінок, приходять до висновку, що воно неефективне³.

За даними було виявлено три показники неефективності, які врешті-решт призводять до безкарності кривдників:

Неповідомлення: система кримінального правосуддя неспроможна охопити більшість випадків НЖ/ДН. Наприклад, за даними звітів про поширеність насильства щодо жінок та дівчат, в Україні щороку приблизно 1 850 000 жінок віком 15–49 років зазнають ДН. Проте у 2015 році поліцію було зареєстровано лише 83 740 звернень про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 173–2 КУпАП (насильство в сім'ї).

- **Втрата справ:** у більшості випадків НЖ/ДН, повідомлених у поліцію, провадження в системі кримінального правосуддя припиняються і не приводять до засудження. Наприклад, з 1 049 випадків зґвалтування, повідомлених у поліцію впродовж 2016 року, за вказаний період було засуджено на виході з ланцюга правосуддя лише 61 гвалтівника.
- **Нестримувальна практика винесення вироків:** наявна практика не стримує кривдників від скоєння НЖ/ДН. Наприклад, серед порушників, звинувачених у кримінальних злочинах щодо НЖ/ДН, що караються позбавленням волі, тільки троє з десяти фактично засуджуються до тюремного ув'язнення. Неефективне реагування системи кримінального правосуддя на НЖ/ДН призводить до високого рівня повторних злочинів, а також сприяє підтриманню суспільного середовища, яке створює умови для НЖ/ДН.

³ Criminal justice practice and violence against women. Assessment of the readiness of the Ukrainian criminal justice system to implement the principles of the Istanbul Convention A. Laferté, K. Levchenko, K. Cherepakha, M. Lehenka, M. Socquet-Juglard. Editorial contribution by: Heather Huhtanen. / DCAF, "La Strada – Ukraine". Kyiv: Agency Ukraine, 2017.

Дані дослідження також свідчать, що 10% прокурорів, 11% суддів та 12% поліцейських поділяють цю думку. 39% працівників установ системи кримінального правосуддя вважають домашнє насильство приватною справою, тобто таким, що не є сферою компетенції системи кримінального правосуддя. Крім того, 55% суддів, 58% прокурорів та 59% поліцейських відповіли, що, з їхнього досвіду, більшість повідомлень про домашнє насильство виявляються неправдивими.

Це дослідження показало, що 58% поліцейських, 61% прокурорів та 62% суддів в Україні вважають, що жертви сексуального насильства інколи самі відповідальні за те, що з ними трапилось.

Зі звернень постраждалих від домашнього насильства на Національну «гарячу» лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації.

«Відмовилися втручатися, аргументували, що «це сімейні справи, розбирайтесь самі», поліцейські так і кажуть, це у вас не насильство, це просто сімейна сварка»

«Зверталась, але поліцейські, які прибули на виклик сказали, що це не вбивство, і якщо ще раз викличу їх то заплачу штраф»

«Чоловік погрожує, що якщо ще напишу одну заяву, то він її вб'є і відбере дитину».

«Зверталась протягом року п'ять разів і тільки один раз склали протокол. На облік насильника не взяли. На судмедекспертизу не направили».

«Я зверталась до поліції щонайменше чотири рази... Вони почали мені вірити після того, як чоловік почав погрожувати мені та дитині зброєю».

Гендерна упередженість та неправильне розуміння домашнього насильства та інших форм насильства щодо жінок серед фахівців залишають жертву без довіри до неї, без сил вдіяти щось та без допомоги, в той час як кривдники можуть продовжувати чи знов вчиняти акти насильства щодо них.

2. Тлумачення насильства стосовно жінок та розуміння динаміки насильства

Насильство стосовно жінок тлумачиться як порушення прав людини і форма дискримінації щодо жінок та означає всі акти насильства щодо жінок за гендерною ознакою, результатом яких є або може бути фізична, сексуальна, психологічна або економічна шкода чи страждання, зокрема погрози таких дій, примус або свавільне позбавлення волі незалежно від того, відбувається це в публічному чи приватному житті. Визначення гендерно зумовленого насильства, його видів та інші терміни наведені у Додатку 1.

Гендерно зумовлене насильство є крайнім виявом дискримінації за ознакою статі, однією з причин якої є гендерна нерівність в суспільстві. Розуміння специфіки гендерно зумовленого насильства та гендерної нерівності дуже важливо для формування стратегії запобігання та протидії даним явищам.

Динаміка домашнього насильства

Для цілей цих рекомендацій визначальні характеристики цього питання мають вирішальне значення для дій поліції. Окрім очевидного контексту такого насильства, яке має гендерно зумовлений характер, для поліції важливо визнавати, що домашнє насильство – це злочин, який із часом повторюється і стає більш жорстоким. Найчастіше поліція довідується про насильство тоді, коли подібні випадки несуть уже регулярний систематичний характер.

Домашнє насильство виникає з бажання застосовувати владу та контроль над іншою особою. Кривдник прагне контролювати всі аспекти життя свого

партнера, обмежуючи його свободу незалежних дій і ймовірно завдаючи їй фізичної, емоційної, психологічної та майнової шкоди.

Зростання шкоди для потерпілих та їхніх дітей є типовим фактором у таких випадках. Унаслідок цього життєво важливим є перше реагування на будь-яке звернення, а загальний і нерідко зростаючий ризик насильства – зрештою визнається.

У випадках примусових шлюбів початкове реагування часто є єдиним шансом запобігти вчиненню злочину, а будь-яка затримка у діях поліції (або інших органів) може спричинити катастрофічні наслідки.

3. Законодавство з питань насильства щодо жінок та домашнього насильства

3.1. Законодавство України

15 листопада 2001 р. Верховна Рада України ухвалила перший на теренах СНД Закон «Про попередження насильства в сім'ї», чим визнала як існування цього явища в суспільстві, так і готовність протистояти йому. Вдосконалення національного законодавства в цій сфері триває й досі. Зокрема, запроваджено корекційні програми для осіб, які вчиняють насильство в сім'ї; виключено поняття «віктимної поведінки»; уточнено перелік суб'єктів державної політики у сфері попередження насильства в сім'ї (2008); а в 2015 році було прийнято закон про внесення змін у Кодекс про адміністративні правопорушення, яким виключені штрафи з переліку покарань за насильство в сім'ї, що замінило штрафи як покарання за домашнє насильство на позбавлення волі.

- 25 серпня 2015 р. Президент України своїм Указом затвердив Національну стратегію у сфері прав людини. В Національній стратегії містяться такі розділи як «Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Протидія гендерному насильству, торгівлі людьми та рабству», «Протидія домашньому насильству», «Забезпечення прав дитини».
- 6 грудня 2017 року Верховна Рада України ухвалила законопроект 4952, який вносить зміни до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, що посилюють кримінальну відповідальність за домашнє насильство та насильство стосовно жінок та законопроект 5294 «Про запобігання та протидію домашньому насильству», який визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у цій сфері і спрямований на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства. Таким чином зроблено крок на шляху імплементації положень Стамбульської Конвенції – Конвенції

про запобігання насильства щодо жінок та домашнього насильства та боротьбу із цими явищами.

- 4 січня 2018 р. Закон України “Про запобігання і протидію домашньому насильству” підписав Президент України. Закон набрав чинності 8 січня 2018 року. Для реалізації положень Закону Кабінет Міністрів України має у шестимісячний строк забезпечити приведення своїх нормативно-правових актів, а також нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом.

3.2. Міжнародно-правові акти з попередження насильства щодо жінок та домашнього насильства

Стамбульська конвенція Ради Європи

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок та домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція) – перший європейський юридично обов’язковий документ, що встановлює обов’язкові стандарти попередження НЖ та ДН, захисту жертв та покарання кривдників. Стамбульська конвенція проводить чітку лінію, що пов’язує гендерну рівність з викоріненням НЖ: НЖ не може бути викорінено без досягнення більшої рівності між жінками та чоловіками. Україна підписала Стамбульську конвенцію, проте ще не ратифікувала.

Європейський Союз

Рівність між жінками та чоловіками є однією з підвалин Європейського Союзу. Кілька актів законодавства ЄС стосуються певних справ НЖ в ЄС: Директива 2011/99/EU про Європейський захисний припис; Директива 2012/29/EU про права жертв у кримінальному судочинстві та Регламент ЄС№ 606/2013 про засоби захисту у цивільних справах.

ЄС підписав Стамбульську конвенцію в 2017 році, надіславши таким чином серйозний політичний сигнал своїм державам-членам для приєднання до конвенції.

Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW)

Прийнята в 1979 році ООН, вона стала першим юридично обов’язковим документом на порядку денному прав жінок. Конвенція стосується питань боротьби з насильством щодо жінок, оскільки боротьба з гендерною нерівністю безпосередньо пов’язана із протидією насильству щодо жінок.

4. Особливості діяльності працівників поліції з протидії домашньому насильству

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», який набрав чинності 8 січня 2018 року впроваджує комплексний підхід у боротьбі з домашнім насильством.

Він передбачає:

- розширення кола кривдників;
- введення термінового заборонного та обмежувального приписів стосовно кривдника;
- взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи;
- направлення кривдника на проходження програми для кривдників;
- розширення повноважень Національної поліції України у випадках домашнього насильства;
- доповнення переліку суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- створення Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі;
- повернення штрафів, як виду стягнення за вчинення домашнього насильства.

Нижче наводиться короткий аналіз новел в законодавстві з протидії домашньому насильству. Законом визначене більш широке коло осіб, на яких він поширюється порівняно із Законом України «Про попередження насильства в сім'ї»⁴. Зокрема, дія нового законодавства про запобігання

4 Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>

та протидію домашньому насильству незалежно від факту спільного проживання поширюється на таких осіб:

- 1) подружжя;
- 2) колишнє подружжя;
- 3) наречені;
- 4) мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя);
- 5) особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти;
- 6) особи, які мають спільну дитину (дітей);
- 7) батьки (мати, батько) і дитина (діти);
- 8) дід (баба) та онук (онука);
- 9) прадід (прабаба) та правнук (правнучка);
- 10) вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка);
- 11) рідні брати і сестри;
- 12) інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука);
- 13) діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими;
- 14) опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням;
- 15) прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя⁵.

Дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству поширюється також на інших родичів, інших осіб, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання, а також на суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Такий розширений підхід до визначення кола осіб,

⁵ Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7.12.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

на яких поширюється закон, дуже важливий і дозволяє подолати існуючі в цій сфері обмеження чинного законодавства, які не дозволяли ефективно протидіяти домашньому насильству. Особливо це стосується колишнього подружжя, наречених, родичів, які пов'язані спільним побутом, що проживають разом, не утворюючи при цьому сім'ї у визначенні Сімейного Кодексу України.

Відповідно до Закону буде створено Єдиний державний реєстр випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Це автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для збирання, реєстрації, накопичення, зберігання, адаптування, зміни, поновлення, використання, поширення (розповсюдження, реалізації, передачі), знеособлення і знищення визначених цим Законом даних про випадки домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Персональні дані про постраждалу особу зберігаються у Реєстрі протягом трьох років з дня вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі.

Планується також створити Кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей утворюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, належить до сфери його управління та діє на основі положення, затвердженого цим органом. Кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей – це державна установа, що має територіальні відділення в усіх регіонах України.

З метою посилення запобігання та протидії домашньому насильству силами правоохоронних органів Законом передбачено розширення повноважень Національної поліції України

Так, до повноважень Національної поліції віднесено прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства, у тому числі розгляд повідомлень, що надійшли до кол-центру з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей.

До нових повноважень поліції віднесено анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їх власникам у разі вчинення ними домашнього насильства, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством.

Поліцейські можуть проникати до житла особи без вмотивованого рішення суду в невідкладних випадках, пов'язаних із припиненням вчинюваного акту домашнього насильства, у разі безпосередньої небезпеки для життя чи здоров'я постраждалої особи⁶.

До спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству належать:

- 1) терміновий заборонний припис стосовно кривдника;
- 2) обмежувальний припис стосовно кривдника;
- 3) взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи;
- 4) направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

Терміновий заборонний припис виноситься строком до 10 діб.

Терміновий заборонний припис виноситься кривднику уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України у разі існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи з метою негайного припинення домашнього насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення.

Терміновий заборонний припис може містити такі заходи:

- зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
- заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
- заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

Під час вирішення питання про винесення термінового заборонного припису пріоритет надається безпеці постраждалої (приклад оцінки ризиків надано нижче у тексті) незалежно від майнових прав кривдника на відповідне житлове приміщення.

⁶ Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7.12.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

Обмежувальний припис стосовно кривдника видає суд.

Заходи тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов'язків, що передбачає обмежувальний припис:

- 1) заборона перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою;
- 2) усунення перешкод у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю постраждалої особи;
- 3) обмеження спілкування з постраждалою дитиною;
- 4) заборона наближатися на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалої особи;
- 5) заборона особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;
- 6) заборона вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб.

Рішення про видачу обмежувального припису або про відмову у видачі обмежувального припису приймається на підставі оцінки ризиків.

Обмежувальний припис видається на строк від одного до шести місяців.

Особливості термінового заборонного та обмежувального приписів⁷

Терміновий заборонний припис – встановлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи

Обмежувальний припис – спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров'я постраждалих осіб та недопущення продовження чи повторного вчинення такого насильства

Судом на строк від
1 до 6 місяців

Видається

Уповноваженим підрозділом
Національної поліції на строк
до 10 днів

⁷ Терміновий заборонний та обмежувальний припис. Що це таке? Інфографіка за матеріалами ГО «Ла Страда-Україна», <https://www.facebook.com/lastradaukraine/>

Заходи, які забороняються / обмежуються

1. Заборона перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою;
2. Усунення перешкод у користуванні майном, що є об'єктом спільної сумісної власності або особою власністю постраждалої особи;
3. Обмеження спілкування з постраждалою дитиною;
4. Заборона наблизитись на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалої особи;
5. Заборона особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;
6. Заборона вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб.

1. Зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
2. Заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
3. Заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

За видачею можуть звернутися:

Постраждала особа або її представник

У разі вчинення домашнього насильства стосовно дитини – батьки або інші законні представники дитини, родичі дитини

У разі вчинення домашнього насильства стосовно недієздатної особи – опікун, орган опіки та піклування

Терміновий заборонний припис виноситися за заявою постраждалої особи, а також за власною ініціативою працівником уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України за результатами оцінки ризиків.

Порядок інформування

Про видачу обмежувального припису суддя у встановлений законом строк інформує уповноважені підрозділи органів Національної поліції України за місцем проживання (перебування) постраждалої особи для взяття кривдника на профілактичний облік, а також районні, районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад за місцем проживання (перебування) постраждалої особи.

Терміновий заборонний припис вручається кривднику, а його копія – постраждалій особі або її представнику.

З метою посилення протидії домашньому насильству законодавець розширив перелік адміністративно-правової відповідальності за вчинення дій, що мають ознаки домашнього насильства. Кодекс України про адміністративні правопорушення було доповнено статтею 39-1. Направлення на проходження програми для особи, яка вчинила домашнє насильство чи насильство за ознакою статі. Відповідно до даної статті, кривдника може бути направлено судом на проходження програми для кривдників на строк від трьох місяців до одного року. Таким чином, у разі вчинення домашнього насильства чи насильства за ознакою статі суд під час вирішення питання про накладення стягнення за адміністративне правопорушення має право одночасно вирішити питання про направлення особи, яка вчинила домашнє насильство чи насильство за ознакою статі, на проходження програми для таких осіб, передбаченої Законом України “Про запобігання та протидію домашньому насильству” чи Законом України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”

Статтю 17 зі змінами було викладено в такій редакції: Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування. Відповідно до даної статті штраф повернуто, як вид стягнення. Отож, на сьогодні маємо:

«Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров’ю потерпілого, а так само невиконання термінового заборонного припису особою, стосовно якої він винесений, або неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про місце свого тимчасового перебування в разі його винесення, –

тягнуть за собою **накладення штрафу** від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до семи діб.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, –

тягнуть за собою **накладення штрафу** від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб».

Серйозний сумнів викликає доцільність повернення штрафу як виду адміністративного стягнення за скоєння домашнього насильства. Практика застосування подібного стягнення у попередні періоди переконливо свідчить про негативні його наслідки як у соціально-психологічному, так і матеріальному плані, оскільки витрати на виплату штрафу здійснюються за рахунок сімейного бюджету, що погіршує матеріальний стан сім'ї, посилює соціальну напруженість і врешті-решт може стати фактором, який провокує нові конфліктні ситуації⁸.

4.1. Виявлення випадків насильства

Характеристика домашнього насильства:

- Зазвичай, перший виклик поліції не буде першим випадком, коли жінка зазнає нападу зі сторони кривдника або насильства;
- Випадки домашнього насильства зазвичай тільки погіршуються / збільшують ступінь тяжкості завданої шкоди;
- Насильство може мати різні форми – не тільки фізичні, але й сексуальні, психологічні, економічні. Будь-яка з форм насильства шкодить жертві та дітям. Насильство також неминуче призводить до шкоди суспільству в цілому.
- Жінки неохоче повідомляють про подібні випадки насильства іншим і часто роблять це лише в моменти найбільшого страху.
- У деяких випадках жертва може відчувати високий рівень загрози або бути дуже налякана, у результаті чого може сама використовувати насильство, щоб захистити себе. У таких випадках вирішальним стає розуміння гендерної природи домашнього насильства та виявлення первинного агресора.
- Випадки домашнього насильства не є "сімейним конфліктом", а однією з серій злочинів або жорстоких дій кривдника, як правило, чоловіка, який

⁸ Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців сектору безпеки/ Колектив авторок. – Київ, 2017.

прагне отримати або використати владу та контроль над іншою особою, як правило, його партнером або дружиною.

4.2. Керівні принципи для працівників поліції при реагуванні на домашнє насильство

Система екстреного виклику

- Оператори служби 102, що відповідають на виклики повинні бути ознайомленими із специфікою та механізмами реагування на випадки домашнього насильства та гендерного зумовленого насильства;
- Уникати використання терміну “сімейний конфлікт” на цьому (або будь-якому іншому) етапі відповіді;
- Зібрати відповідні деталі від абонента, що б підтвердили необхідність подальших дій зі сторони поліції;
- Надати інформацію, що дозволила б офіцеру поліції оцінити ризик з яким стикається жертва та/чи може стикнутись сам працівник поліції при виїзді на місце правопорушення;
- Оцінити нагальність виклику;
- Пріоритезувати виклики – забезпечити першочергову реакцію працівників поліції (виїзд на місце правопорушення), де це потрібно негайно.

Роль першого респондента, працівника поліції та слідчого:

- Забезпечити безпеку жінки і дітей, де вони присутні;
- Тримати правопорушника на обліку за його дії;
- Виступати в ролі агента держави у дотриманні відповідальності за виконання закону та будь-якої кримінальної чи адміністративної процедури (і розглядати потерпілих як свідків та жертв, що постраждали, а не обвинувачених у скоєному).

4.3. Оцінка потенційних ризиків для життя та здоров'я

Оцінювання ризику

Оцінка ризику призначена для запобігання серйозних травм або смерті жертви шляхом визначення рівня ризику. Там, де рівень ризику визначається як високий, є необхідність у додатковому плануванні заходів із забезпечення безпеки жертви. Важливо також визнати, що ефективний підхід до оцінки ризику може допомогти захистити і дітей у відносинах.

У всіх випадках потрібно оцінити рівень ризику, що загрожує потерпілій. Професійне судження – це найважливіший елемент такого оцінювання, але можна скористатися простою методикою опитування, яка допоможе зорієнтуватися щодо визначення рівня ризику та подальших кроків. Ці запитання такі:

Чи це траплялося раніше?

Чи ситуація зі зловживанням або насильством погіршується?

Чи ви боїтеся за своє життя?

Якщо відповідь на всі три запитання ствердна, то цілком імовірно, що жертві загрожує високий ризик дуже тяжких зловживань чи насильства або, можливо, смерті. У цих випадках важливим є надання повної інформації жертві про межі безпеки та право на належну підтримку потерпілим.

Розширені форми оцінки ризиків

«Золотий стандарт» процедури оцінювання ризиків – це міжнародно визнаний контрольний перелік ризиків Dash⁹. Досвід показує, що такий підхід демонструє свою ефективність, коли до реагування на домашнє насильство ставляться зріло та як до невіддільної частини роботи.

У цих випадках рекомендується, що перша інституція, яка інформується про випадки домашнього насильства, проводить опитування потерпілого/ї та визначає, чи ризик насильства є стандартним, середнім або високим.

⁹ <http://safelives.org.uk/sites/default/files/resources/Dash%20without%20guidance%20FINAL.pdf>

Високий ризик вважається рівнем, за якого потерпілий/а може бути вбитий/а або серйозно поранений/а. Існує понад 20 питань, ствердна відповідь ("так") на які визначає оцінку ступеня ризику.

Це чисто математичний підхід, саме тому важливо, щоб ті хто здійснює процес оцінки ризику, у разі необхідності використовували професійне судження. Тобто у ситуації, коли попри "низький" бал оцінки ризику, вони бачать що випадок насильства може призвести до загрози життю людини, повинні бути вжиті відповідні заходи.

Розширені запитання оцінки ступеня ризику ґрунтуються на академічних дослідженнях та визначаються як типові чинники у випадках домашнього насильства. Це такі запитання:

- 1) Чи отримали Ви травму як наслідок сьогоденішнього інциденту?
- 2) Ви дуже налякани?
- 3) Ви боїтеся подальшої травми чи насильства?
- 4) Ви відчуваєте себе ізольованою?
- 5) Ви депресивні або відчуваєте тягу до скоєння самогубства?
- 6) Ви нещодавно намагалися відокремитись від свого партнера?
- 7) Чи діти є свідками Вашого конфлікту?
- 8) Чи переслідує Вас злочинець?
- 9) Ви вагітні або нещодавно народили дитину?
- 10) Чи насильство відбувається частіше або погіршується?
- 11) Чи кривдник намагається контролювати те, що Ви робите
- 12) Чи кривдник колись використовував зброю, щоб зашкодити Вам?
- 13) Чи кривдник погрожував вбити Вас, інших або себе?
- 14) Чи кривдник колись намагався задушити Вас?
- 15) Чи кривдник сексуально домагався Вас?
- 16) Чи погрожували Вам інші члени його сім'ї чи його друзі?
- 17) Чи кривдник завдає шкоди комусь іншому окрім Вас?
- 18) Чи кривдник будь-коли заподіював шкоду домашній чи іншій тварині?

19) Чи існують фінансові проблеми?

20) Чи у кривдника були проблеми з наркотиками чи проблеми психічного здоров'я?

21) Чи кривдник до того порушував закон або/чи мав проблеми із поліцією?

Вважається, що високий ризик існує, коли отримано стверду відповідь на 12–14 запитань. Коли з'ясовано, що людина піддається високому ризику, інституція (що ідентифікує ризик), має вжити заходів для забезпечення безпеки особи або може бути притягнутою до відповідальності за невиконання відповідних дій (тобто за неспроможність гарантувати безпеку жертві).

У багатьох країнах унаслідок проведення оцінки ризику та виявлення високого ступеня ризику відбувається скликання MARAC (Multi-Agency Risk Assessment Conference – Міжвідомче засідання з оцінювання ризиків). Це зустріч усіх партнерів з більш широкого кола (тобто з поза меж системи кримінального правосуддя), яка зазвичай проводиться раз на два тижні, триває щонайменше кілька годин та під час якої обговорюється кожен пов'язаний зі значним ризиком випадок, про який нещодавно стало відомо будь-якому з відомств¹⁰. Метою зустрічі є обмеження та/або зменшення ризику, що загрожує потерпілим, з використанням ресурсів і досвіду осіб з будь-якого відомства, що може відігравати певну роль у цій справі.

Хоча як наведений тут процес оцінювання ризиків, так і MARAC – це дуже добрі підходи до пов'язаних зі значним ризиком випадків домашнього насильства, вони ресурсомісткі та становлять частину більш розвиненої системи партнерського реагування, яку ще потрібно створити на території України. Можливо, в Україні вдасться створити зменшений варіант MARAC, який би забезпечував певну форму міжвідомчого реагування на потреби потерпілої, якій загрожує значна небезпека.

¹⁰ Ризик вважається високим, якщо 13/14 відповідей є позитивними (тобто відповідь на питання є «так») із 21 поставленого питання. Проте судження може також бути зробленим на базі професійного досвіду та лише з ключових питань, наведених вище по тексту.

5. Опитування дітей, що стали свідками та/або жертвами насильства

Мільйони українських дітей щороку стають свідками домашнього насильства та його вимушеними учасниками. Таким чином, діти стають учасниками проваджень у різних ситуаціях, вони можуть стати жертвою чи свідком кримінального діяння. Отже, поліцейські мають усвідомлювати, що дитина може бути надійним свідком за умови професійного підходу і дружнього ставлення під час опитування.

Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція) містить детальні вимоги до процесу опитування дитини, яка є свідком чи жертвою кримінальних посягань. Лансаротська конвенція була ратифікована Верховною Радою України 27 серпня 2012 року і набрала чинності 1 грудня 2012 року.

Стаття 35

Опитування дитини

1. Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення:
 - a) проведення опитувань дитини без необґрунтованої затримки, відразу після повідомлення фактів компетентним органам;
 - b) проведення опитувань дитини, якщо це необхідно, у спеціально обладнаному та прилаштованому для цих цілей приміщенні;
 - c) проведення опитувань дитини особою, спеціально підготовленою для цих цілей;
 - d) проведення всіх опитувань дитини одними й тими самими особами, якщо це можливо та де це доцільно;
 - e) якомога меншої кількості опитувань і настільки, наскільки це є край необхідним для цілей кримінального провадження;

- f) *можливості супроводження дитини її законним представником або, де це доцільно, дорослим, якого вона сама вибирає, якщо стосовно цієї особи не буде винесено мотивованого рішення про інше.*
2. *Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення можливості запису на відеоплівку опитування жертви або, де це доцільно, свідка дитини та прийняття таких відеосвідчень як доказу в суді згідно з нормами її національного законодавства.*
3. *Якщо вік жертви не встановлено та є підстави вважати, що жертва є дитиною, то заходи, передбачені в пунктах 1 та 2 цієї статті, застосовуються до неї доти, доки тривають перевірки її віку.*

У Стамбульській конвенції також стверджується, що діти, які стали свідками домашнього насильства, є жертвами насильства. Вона передбачає психо-соціальні консультації для дітей, які стали свідками будь-яких форм насильства або будь-якої форми насильства стосовно їхньої вікової групи, та скерована на інтереси дитини (стаття 26). Відповідно до статті 46, вчинення злочину проти дитини або у присутності дитини є обтяжуючим чинником.

В Кримінальному процесуальному кодексі України, прийнятому в 2012 р. закріплена обов'язкова участь психолога на всіх етапах судочинства за участі дитини. В кримінальному процесуальному законодавстві для опитування дитини (жертви, свідка або такої, яка підозрюється в скоєнні злочину) використовується термін «допит малолітньої або неповнолітньої особи».

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

від 12.01.2012 р.

Стаття 226. Особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи

1. Допит малолітньої або неповнолітньої особи проводиться у присутності законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря.
2. Допит малолітньої або неповнолітньої особи не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а в цілому – понад дві години на день.
3. Особам, які не досягли шістнадцятирічного віку, роз'яснюється обов'язок про необхідність давати правдиві показання, не попереджуючи

про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання.

4. До початку допиту особам, зазначеним у частині першій цієї статті, роз'яснюється їхній обов'язок бути присутніми при допиті, а також право заперечувати проти запитань та ставити запитання.

Завдання педагога або психолога – допомогти слідчому встановити психологічний контакт, виробити правильну тактику проведення допиту, сформулювати запитання з урахуванням дитячої психіки або індивідуальних особливостей психіки неповнолітнього. Для цього педагог або психолог може бути ознайомлений із деякими обставинами кримінального провадження, даними про особу неповнолітнього, про його ставлення до підозрюваного, потерпілого, про подію кримінального правопорушення тощо. Після опитування (допиту) дитини психолог може скласти професійний висновок.

Тривалість допиту дитини визначається часом, необхідним і достатнім для отримання відомостей, що мають значення для кримінального провадження. Але оскільки проведення допиту пов'язано із важким психологічним напруженням, діти швидко втомлюються, вони стають неуважними, статтю передбачається час проведення допиту, який не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом – понад дві години на день.

Закон не встановлює тривалості перерви. Слідчий повинен визначити її за своїм внутрішнім переконанням. У будь-якому випадку слід враховувати вік дитини, її процесуальний статус, психологічні особливості, здатність швидко втомлюватися, уміння зосереджувати увагу тощо.

Показання при допиті неповнолітніх свідків чи потерпілих слід записувати в протоколі простими і зрозумілими їм реченнями, з урахуванням особливостей їхньої мови (української, російської, «суржик») та мовлення (може говорити нечітко, невиразно, якщо соромно – то дуже тихо).

Окрім правильно проведеного допиту дитини – свідка та/або жертви злочину, важливим є фіксація цього допиту не тільки в протоколі, але й на відео- та аудіоносіях, з метою подальшого використання таких записів як під час досудового слідства, так і в суді.

Практичні рекомендації фахівцям

Слід дотримуватись таких засад для налагодження позитивних відносин із дитиною-свідком чи жертвою:

- звертайтеся до дитини на ім'я;
- намагайтесь створити безпечну атмосферу, висловлюйте позитивне доброзичливе ставлення до дитини;
- говоріть повільно, чітко, спокійним голосом;
- використовуйте просту, зрозумілу для дитини мову;
- часто виражайте свою зацікавленість дитиною жестом (хитанням головою) або інтонацією;
- переконайте дитину, що вона є партнером у розмові, скажіть, що те, що вона розповідає, є важливим;
- підтримуйте відповідний зоровий контакт, без надмірного, безперервного спостереження за дитиною;
- переривайте розповідь дитини лише тоді, коли це вкрай необхідно;
- перепитайте дитину, якщо не зрозумієте її висловлювань;
- якщо дитина довгий час не відповідає на запитання, спробуйте сформулювати його інакше;
- гідно оцініть зусилля дитини, яка дає показання, але не хваліть за конкретні відповіді, не обіцяйте винагороди;
- скажіть дитині, якщо виникне така потреба, що ви усвідомлюєте, що дитина відчуває занепокоєння, і підкресліть небезпідставність її почуття;
- коли ви намагаєтесь, щоб дитина розповідала про себе, покажіть готовність відкрити частину свого приватного життя, щоб стати для малолітнього свідка чи потерпілого більш реальною, ближчою людиною (наприклад, запитуючи про тварин, скажіть, яку ви мали тваринку у своєму дитинстві або яка є у вас тепер).

Слід уникати таких помилок:

- не порушуйте фізичного простору дитини, залишайтеся на безпечній для неї відстані;
- не підганяйте дитину, давайте їй час на те, щоб обдумати свої відповіді;
- не оцінюйте дитину та її висловлювання;

- не реагуйте здивуванням на висловлювання дитини, навіть якщо вони вас шокують;
- не коментуйте описуваних дитиною ситуацій згідно з уявленнями дорослих (наприклад, *Це було небезпечно для тебе...*, *Це, мабуть, було для тебе жакливим*);
- не змушуйте дитину до відповіді, говорячи, що вона повинна щось знати або пам'ятати;
- не давайте дитині обіцянок, яких ви не зможете виконати;
- не питаєте у скривдженої дитини, чи злочинець повинен бути покараний і яким чином;
- не оцінюйте близьких дитині осіб;
- не впадайте в паніку, якщо дитина виражає свої негативні емоції, наприклад, плаче, скажіть, що розумієте її реакцію;
- не кажіть дитині «не плач», «не нервуй».

Розуміння жертв

Зазвичай, жертви домашнього насильства, зазнають різних форм насильства протягом тривалого періоду часу. Саме тому, вони можуть страждати від:

- значної втрати довіри та самооцінки;
- відчуття сорому, особливо в консервативних та/чи релігійних сім'ях;
- ізолюваності (фінансово, соціально та емоційно);
- відчуття залежності від кривдника, хоч це і нелогічно;
- справжнього страху перед кривдником та репресіями;
- страху від економічної залежності;
- загострених переживань про своїх дітей;
- відсутність впевненості у здатності держави допомогти та захистити;
- проблем психічного розладу здоров'я.

Такі чинники часто ускладнюють прийняття раціонального рішення для жертви від свого імені стосовно засобів, за допомогою яких насильство могло б припинитися, убезпечивши жертву та дітей від насильства, та припинивши образливі та насильницькі дії зі сторони кривдника. Часто

саме через наведені вище причини, поведінка та дії жертви можуть здаватися нелогічними (тобто вибір жертва надалі залишатися з своїм партнером-кривдником).

Саме тому представник поліції зобов'язаний:

- Заспокоїти та забезпечити безпеку жертві та дітям;
- Зібрати інформацію, необхідну для реєстрації справи та початку судового позову у разі необхідності.
- Інформувати жертву про її права та можливість отримати професійну допомогу (див. розділ нижче).

6. Інформування постраждалої особи про її права та послуги, які надаються державними органами та іншими організаціями постраждалим від домашнього насильства в сім'ї, їхні повноваження та обов'язки

Надання інформації є обов'язковою частиною будь-якої програми захисту і підтримки особи, яка постраждала від насильства, і дає можливість приймати рішення щодо розв'язання проблеми та мінімізації ризиків у подальшому житті.

Інформування про права і можливості особи здійснюється в доступній для неї формі, з урахуванням всіх її особливостей.

Особі, яка постраждала від насильства, в доступній формі надається інформація про:

- 1) дієвий, ефективний та невідкладний захист в усіх випадках домашнього насильства, недопущення повторних випадків домашнього насильства;
- 2) звернення особисто або через свого представника до суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 3) отримання повної та вичерпної інформації від суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, про свої права і соціальні послуги, медичну, соціальну, психологічну допомогу, якими вона може скористатися;
- 4) безоплатне отримання відповідно до законодавства соціальних послуг, медичної, соціальної та психологічної допомоги відповідно до її потреб;
- 5) безоплатну правову допомогу у порядку, встановленому Законом України "Про безоплатну правову допомогу";

- 6) повагу до честі та гідності, уважне та гуманне ставлення з боку суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 7) конфіденційність інформації особистого характеру, яка стала відома суб'єктам, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, під час роботи з постраждалою особою, та захист персональних даних;
- 8) вибір спеціаліста за статтю (за можливості);
- 9) відшкодування кривдниками завданих матеріальних збитків і шкоди, заподіяної фізичному та психічному здоров'ю, у порядку, визначеному законодавством;
- 10) звернення до правоохоронних органів і суду з метою притягнення кривдників до відповідальності, застосування до них спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству;
- 11) своєчасне отримання інформації про остаточні рішення суду та процесуальні рішення правоохоронних органів, пов'язані з розглядом факту вчинення стосовно неї домашнього насильства, у тому числі пов'язані з ізоляцією кривдника або його звільненням;
- 12) інші права, передбачені законодавством у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.

Також, представники поліції роз'яснюють про право відмовитися від запропонованої допомоги.

Співробітники поліції та інших уповноважених органів повинні з повагою і людяністю ставитися до жертв, а також ретельно інформувати їх про їхні права та можливості притягнення кривдників до відповідальності.

Нижче надається перелік послуг, які надаються державними органами та іншими організаціями постраждалій особі від насильства в сім'ї.

№ п/п	Назва установи	Повноваження та обов'язки
1.	Заклади охорони здоров'я	У разі потреби надають медичну допомогу особам, які постраждали від насильства в сім'ї, безпосередньо фізичного, психологічного та сексуального насильства.
2.	Департаменти соціального захисту населення	- Забезпечують реалізацію заходів із запобігання та протидії насильству в сім'ї та ефективну взаємодію усіх суб'єктів, які реалізують такі заходи; - Надають у межах повноважень сім'ям та окремим громадянам методичну допомогу з питань запобігання насильству в сім'ї, забезпечують організацію діяльності спеціалізованих установ для запобігання насильству в сім'ї.
3.	Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	- Приймають інформацію про випадки вчинення насильства в сім'ї або реальної загрози його вчинення; - Забезпечують надання особам, які постраждали від насильства в сім'ї, психологічної, соціально-педагогічної, соціально-економічної, інформаційної та юридичної допомоги; - За потреби направляють постраждалих осіб до центрів соціально-психологічної допомоги; - Здійснюють соціальний супровід сімей та осіб, де мають місце випадки вчинення насильства в сім'ї або в яких існує реальна загроза його вчинення; - Проводять оцінку потреб сімей та осіб, де мають місце випадки вчинення насильства в сім'ї або в яких існує реальна загроза його вчинення; - Протягом 3-х днів з дня отримання інформації про випадки вчинення насильства в сім'ї або реальної загрози його вчинення повідомляють відповідний структурний підрозділ, що відповідає за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, а у випадку вчинення насильства стосовно дитини також службу у справах дітей та Міністерство внутрішніх справ.

Повноваження та обов'язки		
№ п/п	Назва установи	
4.	Центри соціально-психологічної допомоги	– Надають в умовах цілодобового стаціонару допомогу та тимчасовий притулок особам, які опинилися у складних життєвих обставинах і потребують тимчасового притулку, у разі відсутності у зазначених осіб засобів до існування; – Надають соціальні послуги особам шляхом консультування за допомогою телефонного зв'язку, а також в умовах денного стаціонару без забезпечення тимчасовим притулком і харчуванням; – Надають консультації з питань застосування норм законодавства, допомогу в оформленні документів, забезпечують захист та реалізацію прав дітей, молоді та сімей, зокрема шляхом представлення їхніх інтересів перед третіми особами; – Проводять оцінку потреб осіб, які звернулися до центру, складають разом з ними індивідуальний план заходів щодо усунення складних життєвих обставин з установленням строку його виконання; – Проводять психологічну діагностику з метою психологічної корекції, реабілітації та адаптації; – Здійснення діагностичних заходів, у разі потреби здійснюють профілактичні та лікувально-оздоровчі заходи, надають першу невідкладну допомогу у разі нещасного випадку; – Інформують центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем проживання особи, яка звернулася до центру, про необхідність надання їй подальшої соціальної підтримки; – Порушують перед відповідними органами клопотання про застосування передбачених законодавством санкцій до фізичних та юридичних осіб у разі недотримання ними законодавства стосовно захисту прав, свобод та законних інтересів осіб, що тимчасово проживають у центрі. * Максимальний строк перебування особи в центрі соціально-психологічної допомоги становить 3 місяці.

№ п/п	Назва установи	Повноваження та обов'язки
5.	Соціальні центри матері та дитини	- Забезпечують тимчасове проживання жінок на сьомому-дев'ятому місяці вагітності та матерів з дітьми віком від народження до 18 місяців, які опинилися в складних життєвих обставинах, що перешкоджають виконанню материнського обов'язку; - Забезпечують проведення попередньої співбесіди спеціаліста-психолога з жінками, які звертаються до центру, ознайомлення їх з правилами внутрішнього розпорядку та метою роботи працівників центру; - Розробляють на підставі діагностики план індивідуальної роботи з особами, що тимчасово проживають у центрі, який містить заходи взаємодії таких осіб із спеціалістами центру; - Проводять з особами, що тимчасово проживають у центрі, індивідуальні та групові корекційні заходи, надають психологічну допомогу, кваліфіковані консультації (психологічні, педагогічні, медичні, правові), у разі потреби організують їхню госпіталізацію та клінічне обстеження; - Забезпечують виконання індивідуальних програм адаптації, реабілітації та реінтеграції в суспільство осіб, що тимчасово проживають у центрі; - Порушують клопотання про притягнення до відповідальності посадових осіб, винних у порушенні прав та інтересів осіб, що тимчасово проживають у центрі; - Ведуть облік соціальної роботи з особами, що тимчасово проживають у центрі; - Надають консультації з питань догляду за дітьми раннього віку, їхнього розвитку і виховання; - Передають документи відповідному центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем подальшого проживання особи, що тимчасово проживає у центрі, для здійснення соціального супроводження; <i>* Максимальний строк перебування особи в соціальному центрі для матері і дитини становить 6 місяців.</i>

№ п/п	Назва установи	Повноваження та обов'язки
6.	Кризові центри ¹¹	– Здійснюють прийом членів сім'ї, які можуть стати або стали жертвами насильства в сім'ї; – Здійснюють прийом осіб, які вчинили насильство в сім'ї, для проходження корекційної програми; – Організують надання необхідної психологічної, педагогічної, медичної, юридичної допомоги членам сім'ї, які можуть стати або стали жертвами насильства в сім'ї; – Розробляють корекційні програми та організовують їх проходження особами, які вчинили насильство в сім'ї; – Відповідно до можливостей надають притулок для тимчасового перебування членам сім'ї, які можуть стати або стали жертвами насильства в сім'ї; – Повідомляють членам сім'ї, де виникає реальна загроза вчинення насильства в сім'ї або де було вчинено насильство в сім'ї, про права, заходи і послуги, якими вони можуть скористатися; – Поінформовують уповноважені підрозділи органів Національної поліції про виявлені факти реальної загрози застосування насильства в сім'ї або про факти вчинення такого насильства; – Вивчають і узагальнюють причини та умови конкретних проявів насильства в сім'ї; – Надають інформацію з питань попередження насильства в сім'ї на запит уповноважених органів; – Забезпечують збереження конфіденційної інформації щодо осіб, які звернулися до кризового центру по допомогу.
7.	Центри медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї ¹²	– Визначають соматичний стан жертви насильства та надають первинну медико-санітарну допомогу; – Проводять психологічне обстеження жертви насильства з метою розробки раціональної та ефективної індивідуальної програми реабілітації; – Забезпечують психіатричний огляд жертви насильства з метою діагностики психічних розладів та розладів поведінки згідно із Законом України «Про психіатричну допомогу»; – Організують надання правових консультацій; – Повідомляють про вчинення насильства у сім'ї представникам органів Національної поліції України; – Надають інформацію з питань запобігання насильству в сім'ї на запит уповноважених органів; – Проводять інформаційно-просвітницьку роботу з питань організації спеціалізованої медичної допомоги особам, що зазнали насильства, та їх реабілітації.

№ п/п	Назва установи	Повноваження та обов'язки
8.	Соціальні гуртожитки для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	- Забезпечують житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 15 до 18 років, а також осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 18 до 23 років; - Надають психологічні, соціально-педагогічні, юридичні, соціально-економічні та інформаційні послуги зазначеним особам.
9.	Служби у справах дітей	- Є координаторами заходів щодо захисту дітей від жорстокого поводження або загрози його вчинення; - Направляють дитину, яка постраждала від жорстокого поводження, до закладів охорони здоров'я та/або закладів соціального захисту дітей; - складних життєвих обставинах; - Здійснюють прийом інформації, а також про випадки жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення та в межах своїх повноважень вживають заходів щодо захисту прав дитини; - Подають клопотання органам опіки та піклування про негайне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють, якщо виникла загроза життю або здоров'ю дитини; - Порушують питання перед відповідними органами про притягнення до відповідальності фізичних та юридичних осіб, які допустили порушення прав, свобод і законних інтересів дітей; - Представляють інтереси дітей у судах; - Розглядають питання про доцільність або недоцільність повернення дитини до батьків або осіб, які їх замінюють; - Готують документи для надання дитині статусу дитини, позбавленої батьківського піклування; - Вживають заходів щодо влаштування дітей позбавлених батьківського піклування до сімейних форм виховання; - Видають направлення (путівку) на влаштування дітей до інтернатних закладів. <i>* Протягом 3-х днів з дня отримання інформації про випадки вчинення насильства в сім'ї стосовно дитини або реальної загрози його вчинення інформують відповідний структурний підрозділ, що є відповідальним за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, та органи внутрішніх справ для вжиття відповідних заходів.</i>

№ п/п	Назва установи	Повноваження та обов'язки
10.	Заклади соціального захисту дітей (Центри соціально-психологічної реабілітації дітей та притулки для дітей)	– Здійснюють соціальний захист дітей, прийнятих до центру; – Надають дітям комплекс соціальних послуг; – Проводять соціально-педагогічну корекцію з урахуванням індивідуальних потреб дитини; – Сприяють поверненню дитини до біологічної сім'ї; – Забезпечують відвідування дітьми загальноосвітніх або інших навчальних закладів чи індивідуальне навчання з урахуванням потреб та можливостей дитини; – Надають психологічну та інші види допомоги батькам (або особам, які їх замінюють) дітей, які перебувають в центрі, спрямованої на повернення дитини до сім'ї. <i>* Максимальний строк перебування дитини в центрі соціально-психологічної реабілітації дітей становить 9 місяців у разі стаціонарного перебування, 12 місяців – у разі денного перебування, максимальний строк перебування в притулку для дітей – 3 місяці.</i>
11.	Бюро судово-медичної експертизи управлiнь охорони здоров'я	Судово-медична експертиза проводиться згідно з постановою особи, що проводить дiзнання, слідчого, прокурора, судді, а також за ухвалою суду. При проведенні судово-медичної експертизи можуть бути присутні: – слідчий (за винятком проведення експертизи особи іншої статі, коли це супроводжується її оголошенням); – обвинувачений та інша особа (тільки з дозволу слідчого); – лікарі лікувально-профілактичних закладів (з дозволу слідчого). Результати судово-медичної експертизи оформляються документом, який має назву висновок експерта. За наявності направлення на проведення експертизи працівника органу внутрішніх справ експертиза проводиться безкоштовно.

№ п/п	Назва установи	Повноваження та обов'язки
13.	Центри/бюро з надання безоплатної вторинної правової допомоги	- Надають безоплатну первинну правову допомогу; - Надання юридичної консультації фахового юриста; - Складають заяви, скарги та інші документи правового характеру (даний вид допомоги може отримати кожна особа); - Надають безоплатну вторинну правову допомогу; - Надають правову допомогу для представництва в суді та підготовки процесуальних документів. Безоплатна правова допомога передає, що роботу адвоката/фахівця оплачує держава. Усі інші платежі (судовий збір, експертиза, таке інше) особа сплачує самостійно. <i>Право на безоплатну вторинну правову допомогу мають наступні категорії осіб:</i> - особи, які перебувають під юрисдикцією України, якщо їхній середньомісячний дохід не перевищує двох розмірів прожиткового мінімуму, розрахованого та затвердженого відповідно до закону для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення, а також інваліди, які отримують пенсію або допомогу, що призначається замість пенсії, у розмірі, що не перевищує двох прожиткових мінімумів для працездатних осіб – на всі види правових послуг; - діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах, діти, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів; - внутрішньо переміщені особи; - особи, щодо яких суд розглядає справу про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, протягом розгляду справи в суді. - особи, щодо яких суд розглядає справу про надання психіатричної допомоги в примусовому порядку, протягом розгляду справи в суді.
14.	Громадські організації	- Психологічна, соціальна допомога; - Юридичне консультування та правовий захист особи, яка постраждала від гендерно зумовленого насильства; - Влаштування до притулку для постраждалих від насильства; - Організація медичної допомоги особам, які постраждали від насильства; - Просвітницькі, консультативні та інформаційні послуги серед населення, в громаді тощо.

№ п/п	Назва установи	Повноваження та обов'язки
15.	Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги	• Психологічна та соціальна допомога для постраждалих від гендерно зумовленого насильства; • Комплексна оцінка потреб постраждалих осіб та перенаправлення для отримання додаткових послуг. • Індивідуальні та групові сесії для постраждалих осіб; • Консультації для членів родин.

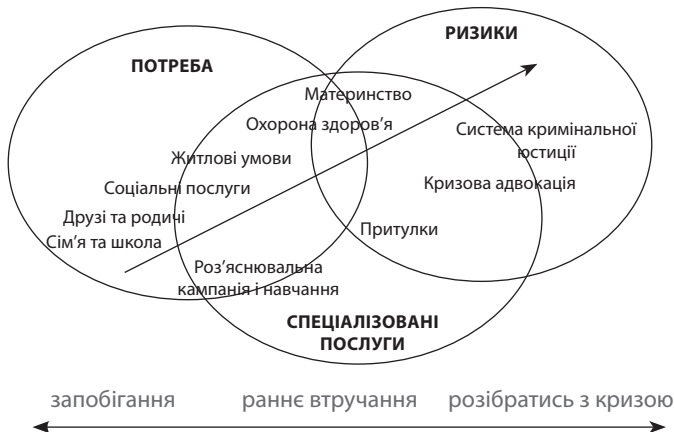
-
11. The crisis centres contemplated by the Law of Ukraine on Prevention of Domestic Violence are not yet functioning in Ukraine
12. Центри медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї, які передбачені Законом України "Про попередження насильства в сім'ї", наразі не функціонують на території України.

7. Міжвідомча та внутрішня взаємодія та допомога в ситуаціях домашнього насильства

Якісні зміни, які повинна реалізувати поліція, потребують підтримки від інших установ та міжвідомчого співробітництва, включно у співпраці з НУО. Вони мають спеціальні знання та досвід для підтримки жінок у складних життєвих ситуаціях. У багатьох країнах НУО також утримують притулки для жінок, які є безпритульними або зазнають домашнього насильства та підпадають під ризик насильства і змушені залишити своє помешкання.

Домашнє насильство та інші форми насильства щодо жінок потребують різної допомоги та несуть різні ризики для жертви. З цієї причини будь-який підхід до ефективнішої відповіді поліції на потреби жертви в ідеалі буде успішнішим в умовах широкого партнерства кількох акторів.

Підвищення рівня домашнього насильства

Новим Законом України «**Про запобігання та протидію домашньому насильству**» доповнено та розширено перелік суб'єктів запобігання та протидії домашньому насильству, на які покладено обов'язки здійснення відповідних заходів. У оновленому вигляді система зазначених суб'єктів характеризується наступною структурою:

- спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, до яких, в першу чергу, відноситься Міністерство соціальної політики та його структурні підрозділи на місцях;
- інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. До них віднесені служби у справах дітей, уповноважені підрозділи органів Національної поліції України, органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти, органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я, центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, суди, прокуратура, уповноважені органи з питань пробації, тощо;
- загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб. До загальних служб законодавцем віднесені центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка); центри соціально-психологічної допомоги; територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг); інші заклади, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам.
- Спеціалізованими службами визначені притулки для постраждалих осіб, центри медико-соціальної реабілітації постраждалих осіб, кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, мобільні бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим особам та особам, які постраждали від насильства за ознакою статі, а також заклади та установи, призначені виключно для постраждалих осіб та осіб, які постраждали від насильства за ознакою статі¹³.
- Організаційно-правовою основою взаємодії державних органів та соціальних установ як суб'єктів протидії домашньому насильству є система

13 Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7.12.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

нормативно-правових актів – як загальних, що стосуються правових відносин загалом, так і спеціальних, як от Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу», спільні накази Міністерства України у справах сім'ї, дітей та молоді та Міністерства внутрішніх справ «Про затвердження Інструкції щодо порядку взаємодії управлінь (відділів) у справах сім'ї, молоді та спорту, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ із питань здійснення заходів із попередження насильства в сім'ї», Державного комітету у справах сім'ї та молоді, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства освіти і науки, Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поведіння з дітьми або реальної загрози його вчинення».

Взаємодія суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, передбачає:

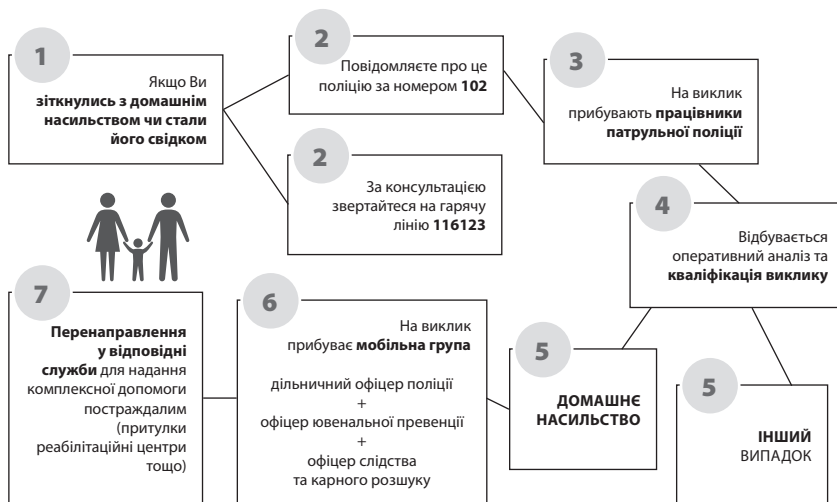
- 1) взаємне інформування не пізніше однієї доби про виявлені факти домашнього насильства у випадках, передбачених цим Законом, з дотриманням правового режиму інформації з обмеженим доступом;
- 2) реагування на випадки домашнього насильства відповідно до компетенції та з урахуванням оцінки ризиків, що загрожують постраждалій особі;
- 3) узгодження заходів реагування на випадки домашнього насильства та надання дієвої допомоги постраждалим особам, що здійснюються різними суб'єктами;
- 4) розроблення та виконання відповідно до компетенції програм для кривдників;
- 5) розроблення та виконання відповідно до компетенції програм із запобігання та протидії домашньому насильству;
- 6) організацію здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству відповідно до компетенції;
- 7) обмін досвідом у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- 8) скоординовану міжвідомчу підготовку фахівців, які представляють суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

9) здійснення спеціально уповноваженими органами у сфері запобігання та протидії домашньому насильству моніторингу дотримання вимог законодавства суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, розроблення пропозиції щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування.

З метою підвищення довіри громадян до поліції та ефективній протидії домашньому насильству Національна поліція України започаткувала пілотний проект зі створення мережі поліцейських мобільних груп проти насильства – «Поліна» (доручення № 1005/05/20–2 «Про впровадження новітніх форм та методів роботи з реагування на факти вчинення насильства в сім'ї» від 27 січня 2017 р.). Мережа таких поліцейських мобільних груп як пілотний проект почав запроваджуватися в Дарницькому районі м. Києва, Малиновському районі м. Одеса та в м. Сєверодонецьку (Луганська область). Згодом проект був поширений на Новокодацький район Дніпропетровської області, Суворовський район м. Одеси, Лівобережний район м. Маріуполь, Бердянськ. Наступні в черзі – м. Київ, м. Львів, м. Хмельницький.

Мережа створена для вчасного виявлення випадків домашнього насильства, ефективного реагування, забезпечення супроводу та захисту для

Алгоритм роботи поліцейської мережі «Поліна»

постраждалих та попередження подальшого циклу насильства. Мобільні групи сформовані з працівників/працівниць підрозділів превенції Національної поліції (дільничних офіцерів та ювенальної превенції), слідства, карного розшуку та патрульних офіцерів і займаються лише випадками домашнього насильства.

Національна «гаряча лінія»

В Україні працює Національна «гаряча» лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації (0 800 500 335 або 116123). Консультації надаються безкоштовно, цілодобово, анонімно і конфіденційно. «Гаряча» лінія приймає дзвінки як від жінок, так і від чоловіків.

На Національній «гарячій» лінії запроваджено практику консультування залучених експертів, в тому числі представників Національної поліції. Національна «гаряча лінія» є важливим елементом в системі перенаправлення та надання допомоги жертвам насильства в сім'ї та інших видів гендерно зумовленого насильства в Україні, оскільки є єдиним всеукраїнським безкоштовним ресурсом для отримання інформації щодо проблеми гендерно зумовленого насильства». Гаряча лінія включена в алгоритм роботи поліцейської мережі «Поліна».

Національна дитяча «гаряча лінія» – для дітей та про дітей (0 800 500 225 або 116 111). Дзвінки на лінію – безкоштовні для тих, хто телефонує. Основні теми, з яких консультують на Національній дитячій «гарячій лінії» – насильство над дітьми та жорстоке поводження з ними у сім'ї та з боку оточення, психологічні проблеми, негаразди у стосунках з дорослими та однолітками, майнові права дітей, питання встановлення опіки, а також булінг і безпека в Інтернеті, тощо. Інформація про такі повідомлення направляється до органів поліції та служб у справах дітей для подальшого реагування.

Роботу «гарячих» ліній забезпечує Громадська організація «Ла Страда-Україна».

Наявність у поліції інформації про діяльність громадянського суспільства, «гарячих ліній» та служб, особливо на рівні області, міст та району, є дуже важливою, як і можливість направити жертв домашнього насильства та інших видів гендерно орієнтованого насильства до таких організацій.

Список використаних джерел

1. Сулова О.І., Лазаренко О.О., Ахтирська Н.О. Захист прав жінок та дітей судовими та правоохоронними органами в Україні / За заг. ред. Христової Г.О. – Київ : Тютюкін, 2010. – 336 с.
2. Попередження домашнього насильства : навчальний посібник для консультантів “гарячих” ліній / за ред. К.Б. Левченко, В.Г. Панок; ТОВ “Агентство” “Україна”. – К., 2016. – 92 с.
3. Келлі Ліз. Насильство щодо жінок і дітей. Новий погляд на поліцейську діяльність, її інноваційність та професіоналізм: Посібник. – Львів : Астролябія, 2011. – 176 с.
4. Келлі Ліз. Бачення, новаторство і професіоналізм у боротьбі поліції проти насильства щодо жінок і дітей : Посібник.
5. Методичні рекомендації щодо опитування дітей, що стали свідками та/або жертвами насильства, а також вчинили насильство / О. Калашник, О. Кочемировська, Д. Пурас / за заг. ред. Т. Цюман. – К.: СТ-ДРУК, 2015–114 с.
6. National Toll Free Hotline on Prevention Domestic Violence, Human Trafficking and Gender Discrimination: Standard Operating Procedures of Counselling, Cooperation and Support in Cases of Family Violence or Other Types of Gender-Based Violence / Ed. K. Levchenko ; Civil Society Organization “La Strada – Ukraine”. – К. 2017. – 60 p.
7. Дослідження поширеності насильства щодо дівчат та жінок. URL: <http://www.unfpa.org.ua/files/articles/4/70/GBV%20Infographics%20UKR.pdf> (дата звернення: 22.12.2017).
8. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська Конвенція). Довідник для членів парламенту. – Рада Європи, оновлена редакція, жовтень 2013 р. URL: <https://rm.coe.int/1680096e45> (дата звернення: 22.12.2017).

9. Терміновий заборонний та обмежувальний припис. Що це таке? Інфографіка за матеріалами ГО «Ла Страда-Україна», <https://www.facebook.com/lastradaukraine/>
10. Український центр соціальних реформ. Економічні наслідки насильства щодо жінок в Україні. 2017, 102 с.
11. Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців сектору безпеки/ Колектив авторок. – Київ, 2017.
12. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7.12.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
13. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>
14. Оцінку (висновки та рекомендації) готовності системи кримінального правосуддя України забезпечити виконання зобов'язань, пов'язаних з ратифікацією Стамбульської конвенції (Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами): A. Laferté, K. Levchenko, K. Cherepakha, M. Lehenka, M. Socquet-Juglard. за редакції: Heather Huhtanen. / DCAF, "ЛаСтрада – Україна". Київ: Агенція України, 2017.

Додаток 1. Визначення та терміни

Терміни стосовно гендерної рівності	Гендер – соціально закріплені ролі, поведінка, діяльність і характерні ознаки, які певне суспільство вважає належними для жінок та чоловіків.
	Гендерна дискримінація – будь-яке розрізнення, виключення чи обмеження на підставі статі, яке впливає чи має на меті вплинути на вразливість чи визнання, здійснення прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадянській чи будь-якій іншій сферах чи користування ними з боку жінок незалежно від їхнього матеріального статусу, на підставі рівності чоловіків та жінок.
	Дискримінація – ситуація, за якої особа та/або група осіб за їхніми ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі.
	Дискримінація за ознакою статі – дії чи бездіяльність, що виражають будь-яке розрізнення, виняток або привілеї за ознакою статі, якщо вони спрямовані на обмеження або унеможливають визнання, користування чи здійснення на рівних підставах прав і свобод людини для жінок та чоловіків.
Види гендерно зумовленого насильства	Сексуальне домагання – будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної або фізичної поведінки сексуального характеру, метою або наслідком якої є порушення гідності особи, зокрема, шляхом створення залякувального, ворожого, принизливого або образливого середовища.

	Зґвалтування – це здійснення без згоди вагінального, анального або орального проникнення сексуального характеру в тіло іншої особи з використанням будь-якої частини тіла або предмета; статеві зносини із застосуванням фізичного насильства, погрози його застосування або з використанням безпорадного стану потерпілої особи.
	Переслідування – умисна поведінка, яка полягає в повторному здійсненні загрозливої поведінки, спрямованої на іншу особу, що змушує його чи її боятися за свою безпеку.
	Домашнє насильство – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.
	Фізичне насильство – форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.
	Психологічне насильство – форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

	Сексуальне насильство – форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності.
	Економічне насильство – форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.
	Каліцтво жіночих геніталій – такі форми умисної поведінки, як видалення, інфібуляція або здійснення будь-якого іншого каліцтва в цілому або частково великих статевих губ, малих статевих губ або клітора, в тому числі медичними співробітниками; а також примушування жінки до того, щоб вона зазнала будь-який з цих актів, або схвалення її до цього.
	Примусовий аборт – проведення абортів без попередньої та інформованої згоди жінки
	Примусова стерилізація – проведення хірургічного втручання, метою або наслідком якого є припинення здатності жінки до природної репродукції без її попередньої та інформованої згоди або розуміння процедури. Примусовий шлюб – це шлюб, в якому одна чи обидві особи з подружжя укладають його без власної згоди або проти волі.
Терміни, пов'язані з гендерно зумовленим насильством	Гендерно зумовлене насильство – це насильство, яке чиниться над особою тому, що вона належить до тієї чи іншої статі; переважну більшість випадків гендерного насильства чинять чоловіки над жінками;

	Насильство стосовно жінок – порушення прав людини й форма дискримінації стосовно жінок, що означає всі акти насильства стосовно жінок за гендерною ознакою, результатом яких є або може бути фізична, сексуальна, психологічна або економічна шкода чи страждання стосовно жінок, у тому числі погрози таких дій, примус або свавільне позбавлення волі, незалежно від того, чи відбувається це в публічному або в приватному житті.
	Насильство стосовно жінок за гендерною ознакою – насильство, яке спрямоване проти жінки через те, що вона є жінкою, або яке зачіпає жінок непропорційно.
	Злочини в ім'я так званої «честі» – це акти насильства, зазвичай вбивства члена родини, найчастіше (але не обов'язково) жіночої статі, вчинене родичами за накликане на сім'ю «безчестя». Це охоплює, зокрема, заяви про те, що жертва порушила культурні, релігійні, соціальні чи традиційні норми або звичаї належної поведінки
	Жертва – будь-яка фізична особа, що піддається насильству, зокрема домашньому.
Інші терміни	Складні життєві обставини (СЖО) – обставини, внаслідок яких сім'ї (особи) не можуть самостійно подолати або мінімізувати негативний вплив, зокрема, таких обставин, як насильство в сім'ї.
	Соціальні послуги – комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають в складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем.
	Оцінка потреб – процес збору, узагальнення та аналізу інформації щодо стану та життєвих обставин особи, яка потребує соціальних послуг з метою визначення видів та обсягів послуг, їхнього впливу на процес подолання складних життєвих обставин.
	Оцінка ризиків – врахування при наданні послуг факторів ризику і захисних факторів, зокрема віку, стану здоров'я, етнічної, культурної, національної приналежності, віросповідання, соціального статусу, місця проживання, життєвого досвіду тощо.

Додаток 2. Види, форми прояву і наслідки насильства

Вид насильства	Форми прояву	Наслідки насильства
Фізичне насильство в сім'ї	• штовхання, хапання, ляпаси; • побиття, стусани, укуси; • викручування рук; • смикання волосся; • спроби придушення; • мордування та катування; • заподіяння опіків; • кидання предметів в сторону жертви; • загроза будь-якою зброєю; • відмова у наданні необхідної допомоги в разі хвороби або вагітності	• порушення фізичного або психічного здоров'я; • нанесення шкоди честі та гідності постраждалого члена сім'ї; • смерть постраждалої особи
Сексуальне насильство в сім'ї	• зґвалтування, в тому числі "зґвалтування в шлюбі"; • примус до небажаних сексуальних контактів; • сексуальні домагання; • дії сексуального характеру по відношенню до дитини: розбещення дітей, втягування дитини у заняття дитячою проституцією або дитячою порнографією тощо.	• порушення фізичного або психічного здоров'я; • нанесення шкоди честі та гідності постраждалого члена сім'ї

Психологічне насильство в сім'ї	• словесні образи, погрози вбивства; • погрози завдання каліцтва, травм, побиття; • приниження, переслідування; • залякування; • пошкодження, псування або приховування особистих речей, предметів, прикрас тощо.	• емоційна невпевненість, закомплексованість; • нездатність захистити себе; • шкода психічному та душевному благополуччю особи
Економічне насильство в сім'ї	• умисне позбавлення члена сім'ї житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які особа (жертва) має передбачене законом право; • пошкодження, знищення власності; • проникнення в житло; • підпал; • обмеження (позбавлення) доступу до сімейного бюджету; • примус члена сім'ї виконувати важку, непосильну роботу; • економічна експлуатація	• порушення фізичного або психічного здоров'я; • смерть постраждалої особи

Додаток 3. «Гарячі» лінії та телефонні лінії допомоги з попередження насильства в сім'ї та інших видів гендерно зумовленого насильства¹

№ п/п	Назва лінії	Контакти
1.	Національна «гаряча» лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації	0 800 500 335 Або 116 123 Цілодобово, безкоштовно, анонімно та конфіденційно
2.	Національна дитяча «гаряча» лінія	0 800 500 225 Або 116 111 Безкоштовно, анонімно та конфіденційно
3.	“Телефон Довіри” при центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді “Довіра” Харківської міської ради	057-705-61-61
4.	“Телефон Довіри” при ЦСССДМ Харківської ОДА	057-705-04-69
5.	Лінія соціально-психологічного консультування в м. Дніпро	056-745-90-40
6.	“Телефон Довіри”, м. Кіровоград	094-938-90-87
7.	“Телефон Довіри”, м. Кривий Ріг (інформаційне та юридичне консультування);	056-440-24-24

¹ Даний перелік телефонних ліній допомоги для постраждалих від насильства в сім'ї, а також інших видів гендерно зумовленого насильства не є вичерпним і може змінюватись

8.	Телефонна «гаряча» лінія з питань попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та дискримінації за ознакою статі при ЦСССДМ Вінницької області	0 800 75 04 25, (0432)60-20-20
9.	«Гаряча» лінія при ЦСПД Закарпатської ОДА	0312-63-80-97
10.	«Гаряча» лінія проекту «Жіноча порадня», м. Рівне	(067)-793-46-11, (095)-662-60-06
11.	«Гаряча» лінія для постраждалих від насильства Центра «Жіночі перспективи», м. Львів	(067)-674-07-70
12.	«Гаряча» лінія «Парасолька від насильства», м. Київ	(044)-456-78-50

Додаток 4. Державні, комунальні та неурядові організації та установи, що надають допомогу особам у складних життєвих обставинах, у тому числі, в ситуаціях насильства в сім'ї та в напряму захисту прав дітей

Мережа обласних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

Установа	Область, місто, адреса, телефон, E-mail
Вінницький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Вінницька Вінниця 21050, м. Вінниця, вул. Монастирська, 47 (0432) 67-29-66, 67-10-40, 67-12-30 (ф.), 59-20-72 vocsssdm@ukr.net
Волинський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Волинська Луцьк 43025, м. Луцьк, вул. Степана Бандери, 5 (0332) 72-77-10 ф. 711212 vocsssdm1@ukr.net
Дніпропетровський обласний центр соціальних служб для сім'ї дітей та молоді	Дніпропетровська Дніпро 49054, м. Дніпро, пр. Кірова, 83/2 (056) 370-48-18
Донецький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Донецька м. Слов'янськ 84100, Донецька обл., м. Слов'янськ, пл. Жовтневої Революції, 2 (06262) 3-45-54

Установа	Область, місто, адреса, телефон, E-mail
Житомирський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Житомирська Житомир 10014, м. Житомир, вул. М. Бердичівська, 25 (0412) 47-44-07, 47-09-92 zt_kadru@ukr.net
Закарпатський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Закарпатська Ужгород 88008, м. Ужгород, пл. Народна, 4; 6-й поверх, к. 601, 602, 603, 605, 608 (03122) 3-52-27, 3-40-00 zocsssdm@gmail.com
Запорізький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Запорізька Запоріжжя 69037, м. Запоріжжя, вул. Рекордна, 24, (061) 224-70-09 css@ukrpost.ua
Івано-Франківський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Івано-Франківська Івано-Франківськ 76004, м. Івано-Франківськ, вул. Грушевського, 21 (0342) 53-91-07 if_ocsssdm@i.ua
Київський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Київська Київ 01032, м. Київ, вул. Симона Петлюри (Комінтерну), 16 (044 235-84-35 kocsssdm@ukr.net
Кіровоградський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Кіровоградська Кропивницький м. Кропивницький вул. Преображенська, 2, 3-й поверх (0522) 24-67-83, 32-10-07 public@ocsssdm.kr-admin.gov.ua
Луганський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Луганська Сєверодонецьк м. Сєверодонецьк, вул. Федоренка, 41, (06452) 4-30-97
Львівський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Львівська Львів 79000, м. Львів, вул. Чайковського, 17 (032) 261-09-37, 261-09-42 locssm@ukr.net

Установа	Область, місто, адреса, телефон, E-mail
Миколаївський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Миколаївська Миколаїв 54001, м. Миколаїв, вул. Спаська, 43/5 (0512) 37-64-92, 37-67-07, факс 37-64-92
Одеський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Одеська Одеса 65107, м. Одеса, вул. Канатна, 83, (048) 728-38-60, 728-33-77 odesa_ocssdm@ukr.net
Полтавський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Полтавська Полтава 36029, м. Полтава, вул. Жовтнева, 54, к. 401 (05322) 29-411, 73-329
Рівненський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Рівненська Рівне 33001, м. Рівне, вул. Дубенська, 71а (0362) 63-18-65 rocssm@ukr.net
Сумський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Сумська Суми 40022, м. Суми, вул. Троїцька, 26 (0542) 25-42-33
Тернопільський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Тернопільська Тернопіль 46008, м. Тернопіль, вул. Шпитальна, 7 (0352) 23-65-78, ф. 22-03-95
Харківський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Харківська Харків 61022, м. Харків, Держпром, майдан Свободи, 5, 6 під., 9 пов., к. 47 (057) 757-08-94 xcssm@ukr.net
Херсонський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Херсонська Херсон м. Херсон, вул. Воронцовська, 11 (0552) 26-35-51, 26-35-51 kherson_ocssdm@ukr.net

Установа	Область, місто, адреса, телефон, E-mail
Хмельницький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Хмельницька Хмельницький м. Хмельницький, Львівське шосе, 10/1 (0382) 76-55-58, 76-55-58
Черкаський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Черкаська Черкаси 18033, м. Черкаси, вул. Громова, 10, к. 508, 509, 510, 511, 512 (0472) 63-05-54, 63-54-97 winners@ukrpost.ua
Чернівецький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Чернівецька Чернівці м. Чернівці, вулиця Університетська, 20 (0372) 55-28-02, 55-04-00
Чернігівський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Чернігівська Чернігів 14000, м. Чернігів, вул. Шевченка, 21 (0462) 77-89-84, 77-48-25, 77-89-58 cssm_post@cg.gov.ua
Київський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	м. Київ м. Київ-057, вул. Довженка, 2 (перший під'їзд будинку навпроти станції метро «Шулявська») (044) 458-27-67 kmcssm@ukr.net

Центри соціально-психологічної допомоги та Центри матері і дитини

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Вінницька	Козятинський обласний соціальний центр матері та дитини	м. Козятин вул. Пролетарська, 91 Тел. (факс): (04342) 5-35-35, 5-35-34	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні. В закладі мають право перебувати жінки в період з 7-го місяця вагітності до досягнення дитиною 1,5 річного віку. <i>Прим.</i> Звертатися до Центру соціальних служб сім'ї дітей та молоді. Приймають до себе клієнтів тільки через направлення від державної адміністрації.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Волинська	Волинський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Луцьк, вул. Декабристів, 23 Тел.: (0332) 78-48-09, (0332) 78-23-88 Моб. тел.: (050) 438-60-31	Стационар денний та цілодобовий. Надання психологічних, соціально-побутових, соціально-педагогічних, соціально-медичних, інформаційних і юридичних послуг тощо, особам, які опинилися у складних життєвих обставинах, що сприятиме якнайшвидшому їх поверненню до нормальних умов життєдіяльності.
Дніпропетровська	Обласний комунальний заклад «Дніпропетровський центр соціально-психологічної допомоги»	м. Дніпро, вул. Праці, буд. 24 Тел.: (056) 376-53-83, (056) 748-07-39	Цілодобово. Профілактика. Надання соціальних послуг. Сприяння в працевлаштуванні, отриманні або відновленні документів, проходженні медичних оглядів. Заклад розрахований на 15 місць. Термін перебування до 3-х місяців.
Донецька	Донецький обласний Центр соціально-психологічної допомоги	м. Дружківка, вул. Машинобудівників (Радченка), 64 Моб. тел.: (095) 428-17-00	Цілодобово. Психологічні, соціально-педагогічні, соціально-економічні, соціально-медичні, інформаційні, юридичні послуги. Обласний центр соціально-психологічної допомоги – установа для тимчасового притулку (до 90 днів на рік) та соціальної адаптації осіб (зокрема, з дітьми), які перебувають у складних життєвих обставинах (зокрема, спричинених стійким лихом, учиненням стосовно них злочину, насильством в сім'ї) віком від 18 до 35 років, які зазнали різних форм насилля: фізичного, сексуального, психологічного; стали жертвами торгівлі людьми тощо. Заклад розрахований на 15 місць.
Житомирська	Житомирський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Житомир, вул. Маршала Рибалка, 32 Тел.: (0412) 25-59-89	Цілодобово. Послуги: психологічні, юридичні, соціально-педагогічні. Заклад розрахований на 16 місць. Термін перебування – до 90 днів. Заклад надає допомогу особам від 13 до 35 років.
Закарпатська	Закарпатський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Ужгород вул. Благоєва, 10-б Тел.: (0312) 63-80-97 Моб. тел.: (050) 077-69-59, (099) 029-44-45	Послуги: психологічні, юридичні, соціально-педагогічні; перебування до 90 днів, безкоштовне харчування. Цілодобово. Спеціалісти: з 9.00 до 17.00.
	Обласний соціальний центр матері і дитини	м. Перечин, вул. Червоноармійська, 36 Тел.: (0245) 2-34-87	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні. Тимчасове влаштування.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Запорізька	Запорізький обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Запоріжжя, вул. Північнокольцева, 22а Тел.: (061) 213-88-20	Цілодобово. Соціальні, психологічні, юридичні послуги клієнтам, які перебувають в складних життєвих обставинах, зокрема, через насильство в сім'ї (безкоштовно). Можливість протягом 3-х місяців перебування жінок з дітьми від 3-х років у притулку. Заклад розрахований на 10 місць.
	«Обласний соціальний центр матері та дитини»	м. Бердянськ, вул. І. Франка, 18 Тел. (факс): (0615) 34-05-54	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні, тимчасове влаштування.
Івано-Франківська	Центр соціально-психологічної допомоги	с. Верховина, вул. Ковалю, 1 Тел.: (03432) 2-51-45	Психологічні, соціально-педагогічні, юридичні, соціально-економічні та інформаційні послуги. Захист прав та інтересів осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах. Тимчасовий притулок та харчування осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах Заклад розрахований на 30 місць.
Київська	Київський обласний центр соціально-психологічної допомоги «Мати і дитина разом»	м. Фастів, вул. Піонерська, 24 Тел.: (04565) 6-66-13	Цілодобово. Соціально-психологічні послуги для матерів, які опинилися в складних життєвих обставинах та виникла загроза відмови від дитини (зокрема, жертвам насильства).
Київська	Деснянський районний притулок для жінок, які зазнали насильства в сім'ї	м. Київ, вул. Курчатова, 14а Тел. (факс): (044) 518-73-72	Цілодобово. Надання тимчасового притулку для жінок (з дітьми), які постраждали від насильства в сім'ї. Термін перебування – від 1 до 3 місяців. Заклад розрахований на 10 місць. Консультування юристів, психологів, лікарів, соціальних працівників.
	Київський міський центр по роботі з жінками	м. Київ, вул. Мельникова, 20 Тел.: (044) 483-07-13, (044) 489-44-48	Допомога жертвам насильства та жінкам, які опинилися в кризових ситуаціях. Психологічна та юридична допомога, влаштування на тимчасове проживання до притулку для потерпілих від насильства в сім'ї. Організація та проведення різноманітних курсів та навчання для жінок в центрі.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
	Київський міський центр соціально – психологічної допомоги	м. Київ, вул. Новодарницька, 26, корпус 1 Тел. (факс): (044) 566-15-48	Профілактика. Надання соціальних, психологічних та юридичних послуг (безкоштовно). Сприяння в працевлаштуванні, отриманні або відновленні документів, проходженні медичних оглядів. Заклад розрахований на 30 місць (строк перебування – до 3-х місяців).
	Центр сім'ї Дарницького району м. Києва	м. Київ, вул. Григоренка, 21-6 Тел. (факс): (044) 575-46-72	Надання просвітницьких, консультативних, психокорекційних послуг для тих, хто постраждав від насильства в сім'ї. Сімейна медіація (безкоштовно).
Кіровоградська	Кропивницький обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Кропивницький, вул. Короленка, 50 Тел.: (0522) 27-42-36	Цілодобово. Надання соціальних послуг. Психокорекція. Правовий захист. Сприяння в працевлаштуванні, отриманні або відновленні документів, проходженні медичних оглядів. Заклад розрахований на 12 місць.
	КЗ «Кіровоградський обласний соціальний центр матері та дитини»	м. Кропивницький, вул. Металургів, 2 Тел. (факс): (552) 27-70-59	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні послуги.
Луганська	Луганський обласний центр соціально-психологічної допомоги	Слов'янoserбський р-н, смт Слов'янoserбськ, вул. Гагаріна, 36 Тел.: (06473) 9-30-54	Послуги (безкоштовні): медичні, юридичні, психологічні, соціально-педагогічні Проживання до 90 діб. Заклад розрахований на 16 місць.
Львівська	Львівський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Львів, вул. Коновальця, 103 Тел. (факс): (032) 37-99-20, (032) 37-99-27	Цілодобово. Профілактика. Реабілітація. Надання соціальних, педагогічних, психологічних послуг. Заклад розрахований на 15 місць.
	Комунальний заклад «Обласний соціальний центр матері та дитини» Львівської обласної ради	м. Дрогобич, Тел. (факс): (03244) 3-89-20, (03244) 1-01-43 Моб. тел.: (096) 367-11-02	Цілодобово. Соціально-психологічні послуги для матерів, які опинились в складних життєвих обставинах та виникла загроза відмови від дитини (зокрема, жертвам насильства). Кількість: 20 ліжко-місць (10 матерів і 10 дітей), термін перебування до 20 місяців.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Миколаївська	Обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Вознесенськ, вул. Жовтневої революції, 239 Тел.: (0513) 45-30-42	Соціальні, психологічні та юридичні послуги особам, які перебувають в складних життєвих обставинах, зокрема, через насильство в сім'ї. Є можливість цілодобового перебування в центрі жінкам з дітьми протягом 3-х місяців. Заклад розрахований на 24 місця.
Одеська	Обласна комунальна установа «Обласний центр соціально-психологічної допомоги»	м. Одеса, вул. Вал. Терешкової, 12а Тел. (факс): (048) 766-00-62	Цілодобово. Психологічні, соціально-педагогічні, соціально-економічні, інформаційні, юридичні послуги. Заклад розрахований на 24 місця.
	«Соціальний центр матері і дитини»	м. Одеса, вул. Генерала Петрова, 47 Тел.: (048) 725-00-41	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні послуги.
Полтавська	Полтавський обласний соціальний центр матері та дитини	Кременчуцький р-н с. Омельник, вул. Леонова, 10 Тел.: (0536) 73-88-74, (0536) 73-88-75, Моб. тел.: (096) 618-64-12	Обласний соціальний центр матері та дитини створений для жінок від народження і до виповнення новонародженій дитині 18 місяців.
Рівненська	Рівненський обласний соціальний гуртожиток», Відділення матері та дитини	м. Рівне, вул. П. Могили, 57. Тел.: (0362) 68-40-39	Відділення створене для тимчасового проживання жінок на сьомому-дев'ятому місяці вагітності та матерів з дітьми віком від народження до 18-ти місяців, які опинились в складних життєвих обставинах.
Сумська	Сумський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Суми, вул. Іллінська, 51-г Тел.: (0542) 60-18-58 Моб. тел.: (066) 321-18-90	Стаціонар цілодобовий. Профілактика. Реабілітація. Заклад розрахований на 16 місць.
	«Соціальний центр матері та дитини»	м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 110 Тел. (факс): (0542) 78-15-27 Моб. тел.: (095) 300-26-57	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні. Кількість місць: 10 осіб, мами від 6 місяців вагітності і до виповнення дитині 18 місяців.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Тернопільська	Тернопільський обласний центр соціально-психологічної допомоги «Родина»	м. Тернопіль, вул. Конавальця, 18 Тел. (факс): (0352) 28-79-29	Тимчасовий притулок. Профілактика. Надання соціальних послуг. Сприяння в працевлаштуванні, отриманні або відновленні документів, проходженні медичних оглядів.
Харківська	Харківський обласний центр матері та дитини	м. Люботин вул. Нове життя, 28 Тел.: (057) 741-21-41	Центр матері та дитини створений для перебування жінок від 7–9 місяців вагітності і до виповнення новонародженої дитині 18 місяців. Заклад розрахований на 25 осіб.
Херсонська	Соціальний центр матері та дитини Херсонської обласної ради	м. Херсон, вул. Ціолковського, 41 Тел.: (0552) 37-64-76, (0552) 41-06-08 Моб. тел.: (050) 988-47-09	Соціальний центр матері та дитини створений для жінок від 7–9 місяців вагітності і до виповнення новонародженої дитині 18 місяців. Розрахований на 20 місць (10 дорослих, 10 дітей).
Хмельницька	Державний заклад «Хмельницький обласний центр соціально-психологічної допомоги»	м. Хмельницький, вул. Заводська, 61/1 Тел.(факс): (0382) 74-64-72	Стаціонар денний та цілодобовий. Профілактика. Надання соціальних послуг. Сприяння в працевлаштуванні, отриманні або відновленні документів, проходженні медичних оглядів.
	Хмельницький обласний соціальний центр матері і дитини	смт Чорний Острів, пров. Вовчогоранський, 5 Хмельницький р-н Тел.: (0382) 62-21-50 Моб. тел.: (067) 957-89-65, (098) 945-87-48	Центр матері та дитини створений для перебування жінок від 7–9 місяців вагітності і до виповнення новонародженої дитині 18 місяців. Заклад розташований на 7 осіб.
Чернігівська	Чернігівський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Чернігів, вул. Елеваторна, 6 Тел. (факс): (04622) 5-82-74	Стаціонар денний та цілодобовий. Надання невідкладної комплексної допомоги (психологічних, соціально-побутових (зокрема, тимчасового притулку), соціально-педагогічних, соціально-медичних, соціально-економічних, інформаційних і юридичних послуг).
	Чернігівський обласний соціальний центр матері і дитини	м. Чернігів, вул. Елеваторна, 6 Тел. (факс): (04622) 5-82-74	Центр матері та дитини створений для перебування жінок від 7–9 місяців вагітності і до виповнення новонародженої дитині 18 місяців.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Чернівецька	Чернівецький обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Чернівці, вул. Білоруська, 22 Тел.(факс): (0372) 58-23-83	Стационар денний та цілодобовий, тимчасовий притулок. Надання невідкладної комплексної допомоги (психологічних, соціально-побутових, соціально-педагогічних, соціально-медичних, інформаційних і юридичних послуг тощо) особам, які опинилися в складних життєвих обставинах, що сприятиме якнайшвидшому їх поверненню до нормальних умов життєдіяльності.
	Чернівецький обласний соціальний центр матері і дитини	м. Чернівці, вул. Луковецька, 2-4 Тел.: (0372) 52-79-98	Центр матері та дитини створений для перебування жінок від 7–9 місяців вагітності і до виповнення новонародженій дитині 18 місяців Заклад розрахований на 10 осіб.

Громадські організації на регіональному рівні

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Вінницька	Вінницьке відділення Всеукраїнської благодійної організації «Фонд допомоги жертвам насилля»	м. Вінниця, вул. Пирогова, 109 Тел. (факс): (0432) 50-79-03	Амбулаторне анонімне консультування. Надання соціальних послуг (просвітницькі, консультативні, психокорекційні, соціально-правові (правове консультування, правовий захист).
	Вінницька міська громадська організація «Інформаційно-профілактичний кризовий жіночий центр»	м. Вінниця, вул. Некрасова, 23 Тел.: (0432) 57-80-84	Консультативний центр. Юридичні, психологічні, інформаційні, медичні послуги.
	Вінницька громадська організація «Інформаційно-просвітницький центр "ВІСЬ"»	м. Вінниця, вул. Зодчих, 5 Моб. тел.: (096) 588-62-14	Інформаційно-просвітницька діяльність у сфері протидії насильства.
	Вінницька громадська організація «Пані Всесвіт»	м. Вінниця, а/с 737 вул. 50-річчя Перемоги, 27, к. 41 Тел.: (0432) 26-06-33	Основні напрямки роботи: освіта, протидія насиллю проти жінок. Тренінги, психологічні консультації.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Волинська	Волинська обласна громадська організація «Центр правової допомоги»	м. Луцьк, вул. Грушевського, 14 Тел.: (03352) 7-39-92 Моб. тел.: (094) 909-19-92	Правове консультування жінок, які постраждали від насильства.
Дніпропетровська	Обласна громадська організація «Промінь»	м. Дніпро, вул. Героїв Сталінграду, буд. 32-а, кв. 24 Тел. (факс): (056) 789-80-18 Моб. тел.: (066) 40-72-038	Правова допомога уразливим групам населення, зокрема, консультування жінок, які є потерпілими від насильства в сім'ї, консультування з питань міграції та протидії торгівлі людьми.
Дніпропетровська	Шелтер від Фонду народонаселення (UNFPA)	Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг (адресу дізнаватись через Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та мобільні бригади): Мобільна бригада в м. Кривий Ріг: 063-338-38-72; 099-366-63-44; ЦССДМ: (05642) 405-69-55	Надається психологічна допомога жертвам домашнього насильства та притулок (розрахований на 30 місць).
	Громадська організація «Клуб «Імпульс»	Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Рєпіна, 95 Тел.: (0563) 20-96-21	Консультативний центр. Консультативна допомога, реабілітаційні послуги постраждалим від насильства в сім'ї, торгівлі людьми, ВІЛ-інфікованим, наркозалежним.
Донецька	Притулок від Фонду народонаселення (UNFPA)	Донецька обл., м. Маріуполь (адресу дізнаватись через Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та мобільні бригади). Мобільна бригада в м. Волноваха: 063-026-93-21, 099-366-63-12. ЦССДМ в м. Маріуполь: (0629) 33-52-25, (0629) 33-14-78.	Надається психологічна допомога жертвам домашнього насильства та притулок (розрахований на 30 місць).
Житомирська	Громадська організація «Жіночий інформаційно-консультативний центр»	Житомирський район, смт Озерне, вул. Авіаційна, 28 Тел. (факс): (0412) 40-07-31 (0412) 40-07-32	Цілодобово. Профілактика, реабілітація, послуги: просвітницькі, консультативні, психокорекційні, юридичне консультування, правовий захист, працевлаштування, влаштування у тимчасовий притулок. Заклад розрахований на 8 осіб.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Закарпатська	Благодійний фонд інформаційних та освітніх ініціатив «Розвиток»	м. Мукачево, пл. Миру 17/12 Тел.: (03131) 3 84 32	Безкоштовні юридичні консультації; діяльність в сфері протидії торгівлі людьми та протидії насильству.
Запорізька	Притулок від Фонду народонаселення (UNFPA)	м. Бердянськ, (адресу дізнаватись через Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та мобільні бригади): Мобільна бригада в м. Бердянськ: (063) 337-08-30, (099) 366-64-52; ЦССДМ м. Бердянськ: (06153) 6-25-91	Надається психологічна допомога жертвам домашнього насильства та притулок (розрахований на 15 місць).
	Обласна громадська організація «Об'єднання психологів та психоаналітиків «ВЗАЄМОДІЯ»	м. Запоріжжя, вул. Комарова 25, кв.17 Тел. (факс): (061) 270-92-91 Моб. тел.: (067) 393-80-65	Консультування осіб, які постраждали від насильства в сім'ї, програма реінтеграції постраждалих від торгівлі людьми.
Івано-Франківська	Громадська організація «Жінки для майбутнього»	м. Бурштин, вул. Будівельників, 7/5 Моб. тел.: (067) 858-15-83	Захист прав, психологічна та соціальна допомога жінкам, постраждалим від домашнього насильства.
Київська	Соціальна квартира для вагітних жінок та жінок, що постраждали від домашнього насильства з дитиною до 2 років	м. Київ, вул. Довженка 2, кімната 11 Тел. (факс): (044) 457-41-01	Перебування та розміщення жінок, що постраждали від домашнього насильства, що перебувають на останніх місяцях вагітності (7-9) та тих, хто має 1 дитину до 2-х років. Розміщення жінок до соціальної квартири тільки в будні дні з 9 до 18.00 через денний центр. Наявність документів є не обов'язковим.
	Київський міський центр сім'ї «Родинний дім»	м. Київ, вул. Салютна, 11-а Моб. тел.: (063) 392-91-93	Профілактика. Реабілітація. Діє освітній гендерно-ресурсний центр. Послуги: просвітницькі, консультативні, психокорекційні; влаштування у тимчасовий притулок. Соціально-педагогічні, психологічні, юридичні консультації, правових захист.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Київська	Громадська організація «Підтримка та захист жінок»	м. Київ, пр-т Маяковського, 63а, кв. 367 Моб. тел.: (067) 503-81-10, (093) 935-11-94	Група підтримки для жінок «Ти не одна», проходить по суботам. Реабілітація. Інформаційні послуги.
	Всеукраїнська громадська організація «РОЗРАДА»	м. Київ, вул. Софіївська 23, оф.12 Тел. (факс): (044) 278-62-51, Моб. тел.: (067) 408-51-12	Профілактика, реабілітація, надання просвітницьких, консультативних, психокорекційних, соціальних послуг. Психологічна та соціальна допомога людям, яка базується на ідеях гуманістичної психології та гендерної рівності, та розповсюдження соціально-психологічних знань.
Кіровоградська	Кіровоградська громадська організація «Територія успіху»	м. Кропивницький, вул. Т. Карла, 84. Тел. (факс): (0522) 32-26-59	Допомога особам, які постраждали від торгівлі людьми. Захист прав жінок, постраждалих від насильства в сім'ї. Правове консультування.
Львівська	Благодійна організація «Регіональний центр соціальної адаптації»	м. Львів, вул. Личаківська, 56 Тел. (факс): (0322) 75-10-51	Стационар денний. Послуги: просвітницькі, консультативні, психокорекційні, юридичне консультування, правовий захист, працевлаштування, влаштування у тимчасовий притулок.
	Західноукраїнський центр «Жіночі перспективи»	м. Львів, пр-т Червоної Калини, 36, «Шувар», оф. 316 Тел. (факс): (032) 295-50-60 Моб. тел.: (067) 674-07-70	Допомога жінкам, які постраждали від насильства, торгівлі людьми: надаються навчально-консультативні, інформаційні, соціально-педагогічні, соціально-економічні, юридичні послуги.
	Благодійний фонд САЛЮС	м. Львів, вул. Зигзаг, 5 Тел. (факс): (032) 237-95-05	Медично-діагностичні та психотерапевтичні послуги жінкам-жертвам насильства та які зазнали зґвалтування.
Миколаївська	Первомайська районна молодіжна громадська організація «Жіночий інформаційно-координаційний центр "Ольвія"»	м. Первомайськ, вул. 9 Січня, буд. 34А Тел.: (05161) 7-54-35 Моб. тел.: (097) 328-66-98	Надання допомоги особам, які постраждали від насильства в сім'ї та торгівлі людьми.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Одеська	Громадський Рух «Віра, Надія, Любов»	м. Одеса, вул. Успенська, 53 Тел.: (048) 777-25-17, (048) 777-19-40, (048) 706-38-17	Надання допомоги особам, які постраждали від насильства в сім'ї та торгівлі людьми.
Одеська	Громадська організація «Молодіжний центр розвитку»	м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 165, санаторій ім. Горького, 2 поверх Тел. (факс): (048) 704-89-83	Протидія насильству, допомога ув'язненим жінкам, жінкам, які звільнились з місць позбавлення волі.
Полтавська	Пирятинська районна громадська організація «Жіночі ініціативи»	м. Пирятин, вул. Леніна, 36, Тел. (факс): (05358) 3-28-26	Правова та психологічна допомога жінкам, які постраждали від насильства в сім'ї.
	Полтавський центр сім'ї «Родинний дім»	м. Полтава, вул. Баленка 11, кв. 72, Тел.: (0532) 69-17-39 Моб. тел.: (050) 404-72-73	Гуманітарна допомога, для осіб у СЖО, сімей АТО, жінок, які страждають від домашнього насильства.
	Полтавська обласна громадська організація «Асоціація жінок "Плеяда"»	м. Полтава, вул. Фрунзе, 86а Тел.: (0532) 56-55-14	Економічний розвиток жінок, підтримка їх підприємницьких ініціатив; попередження насильства в сім'ї, протидія торгівлі людьми; просування участі жінок у громадському та політичному житті; подолання дискримінації проти жінок на ринку праці; досягнення гендерної рівності у всіх сферах суспільного життя.
Рівненська	Рівненське обласне об'єднання громадян «Центр підтримки громадських ініціатив «ЧАЙКА»	м. Рівне, вул. Д. Галицького, 16 Тел. (факс): (0362) 23-34-57, (0362) 23-43-48	Захист прав, попередження насильства над жінками, психологічні послуги.
Сумська	Сумське міське громадсько-молодіжне об'єднання «Міський кризовий центр» (СМКЦ)	м. Суми, вул. Кірова, буд. 4, кв. 77. Тел.: (0542) 27-23-29	Захист прав та інтересів жінок, дітей та молоді, які пережили насильство, надання їм інформаційно-консультативної, правозахисної (зокрема, захист прав постраждалих у суді), соціальної та психологічної допомоги; надання інформаційної, консультативної, просвітньої та технічної підтримки НДО Сумської області.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Харківська	Харківське відділення Всеукраїнського благодійного «Фонду допомоги жертвам насилля»	Юридична адреса: 61124, м. Харків, вул. Зернова 6/5, кв. 36, Адреса офісу – провулок Театральний, 1/13, к. 215 Моб. тел.: (093) 006-47-23, (067) 572-30-09	Просвітницькі послуги, консультативні, психопрофілактичні, психокорекційні, правове, соціальне та психологічне консультування, соціальний супровід, групові соціально-психологічні тренінги, сімейне консультування, освітні профілактичні програми в навчальних закладах, оздоровча соціально-психологічна реабілітація.
	Харківська міська жіноча громадська організація «Надія»	м. Харків, пр-т Перемоги, 77а Тел.: (057) 713-74-11	Психологічні, правові послуги, тимчасове перебування жінок, які постраждали від насильства.
Херсонська	Херсонський обласний центр «Успішна жінка»	м. Херсон, вул. Чекістів, 2 Тел. (факс): (0552) 42-35-66	Захист прав, подолання насильства проти жінок, психологічна і соціальна допомога.
	Благодійна Організація «Інша»	м. Херсон вул. Літвінова, 46 Моб. тел.: (050) 49-49-424	Захист прав, подолання насильства проти жінок.
Черкаська	Коаліція молодіжних громадських організацій Черкаської області «Молода Черкащина»	м. Черкаси, вул. Ільїна, 266/2 оф. 1 Тел. (факс): (0472) 38-38-78	Інформаційна, просвітницька та методична допомога. Правова допомога постраждалим від насильства в сім'ї.
	Черкаський обласний осередок Всеукраїнської асоціації жінок «Славія»	м. Черкаси, вул. Лазарева, 6, оф. 338 Тел.: (0472) 45-42-52	Підтримка жінок під час розлучення – надання психологічної і правової підтримки жінкам, що опинилися у кризовій ситуації через розірвання шлюбу.
Чернівецька	Чернівецька міська громадська організація «ЖІНОЧИЙ ЦЕНТР»	м. Чернівці, вул. Івасюка, 3/117 Тел.: (0372) 57-07-89	Інформаційно-методична, юридична підтримка жінок, що опинилися в кризових життєвих ситуаціях та потерпілих від насильства (економічного, домашнього, психологічного та ін.) та жінок, які стали жертвами торгівлі людьми.

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
	Чернівецьке обласне громадське молодіжне об'єднання «Сучасник»	м. Чернівці, вул. Шевченка, 47/1 Тел.: (0372) 58-55-96	Попередження торгівлі людьми; реабілітація, розшук та повернення потерпілих від торгівлі людьми; попередження домашнього насильства; допомога безробітним жінкам.
Чернігівська	Благодійна організація «Чернігівський жіночий правозахисний центр»	м. Чернігів, вул. Толстого, 120 Тел.: (0462) 24-83-26	Сприяння задоволенню та захисту законних політичних, громадянських, особистих, соціальних, економічних, творчих, національно-культурних та інших прав і свобод жінок та дітей.

Додаток 5. Список мобільних бригад

№ МБ	Розташування та покриття території	Телефон МТС	Телефон Life	E-mail
1	м. Кривий Ріг	099 366 63 44	063 338 38 72	gbv.ua.mt19@gmail.com
2	м. Дніпро	099 366 64 75	063 335 91 09	gbv.ua.mt18@gmail.com
3	м. Нікополь та Нікопольський район	099 366 63 65	063 026 88 29	gbv.ua.mt21@gmail.com
4	м. Павлоград та Павлоградський район	099 366 64 47	063 335 83 90	gbv.ua.mt20@gmail.com
5	м. Запоріжжя	099 366 64 61	063 335 81 62	gbv.ua.mt15@gmail.com
6	м. Бердянськ та Бердянський район	099 366 64 52	063 337 08 30	gbv.ua.mt16@gmail.com
7	м. Мелітополь та Мелітопольський район	099 366 64 76	063 335 83 94	gbv.ua.mt17@gmail.com
8	м. Краматорськ, Дружівка та Олександрівський район	099 366 63 48	063 340 86 51	gbv.ua.mt1@gmail.com
9	м. Слов'янськ, Святогірськ, Лиман та Слов'янський район	099 366 63 29	093 379 20 91	gbv.ua.mt2@gmail.com
10	м. Констянтинівка та Констянтинівський район, м. Торезьк	099 366 63 28	093 310 82 17	gbv.ua.mt3@gmail.com
12	м. Добропілля та Добропільський район	099 366 63 59	093 310 78 29	gbv.ua.mt5@gmail.com
22	м. Бахмут, Соледар, Часів Яр та Бахмутський район	+380 66 0760236	+380 93 9495367	gbv.ua.mt23@gmail.com
23	м. Новогродівка, Покровськ, Мирноград, Селидове, Авдіївка та Покровський район	+380 66 2042631	+380 93 9495317	gbv.ua.mt24@gmail.com
24	м. Волноваха, Волноваський район, Великоновосілківський район	+380 99 3666312	0 63 026 93 21	gbv.ua.mt25@gmail.com
13	смт. Новоайдар та Новоайдарський район	099 366 64 43	097 824 20 22	gbv.ua.mt22@gmail.com
14	м. Северодонецьк	099 366 62 80	063 335 85 51	gbv.ua.mt7@gmail.com
15	м. Лисичанськ	099 366 63 02	063 338 38 24	gbv.ua.mt8@gmail.com
16	смт. Станиця-Луганська та Станично-Луганський район	099 366 63 11	097 824 20 51	gbv.ua.mt9@gmail.com
17	м. Кремінна та Кремінський район	099 366 63 08	063 026 29 73	gbv.ua.mt10@gmail.com
25	м. Рубіжне	+380 99 3264241	+380 93 9495439	gbv.ua.mt26@gmail.com
26	м. Попасна та Попаснянський район	+380 99 3282506	+380 93 9495452	gbv.ua.mt27@gmail.com

№ МБ	Розташування та покриття території	Телефон МТС	Телефон Life	E-mail
27	м. Старобільськ та Старобільський район	+380 99 3264279		gbv.ua.mt28@gmail.com
18	м. Харків	099 366 63 45	093 795 34 53	gbv.ua.mt11@gmail.com
19	м. Харків	099 366 63 58	093 795 31 06	gbv.ua.mt12@gmail.com
20	м. Лозова та Лозівський район	099 366 63 75	093 795 29 94	gbv.ua.mt13@gmail.com
21	м. Ізюм та Ізюмський район	099 366 63 15	063 335 82 76	gbv.ua.mt14@gmail.com
28	м. Вишневе та Києво-Святошинський район	050 030 59 48	063 605 94 10	gbv.ua.mt28vysshneve@gmail.com
29	м. Біла Церква та Білоцерківський район	066 108 94 92	063 624 87 15	gbv.ua.m.29@gmail.com
30	м. Бородянка та Бородянский, Іванківський, Поліський райони	066 108 95 81	063 624 87 25	gbv.ua.mt30@gmail.com
36	м. Херсон та Білозерський, Олешківський, Голопристанський райони	066 736 87 94	073 052 55 71	gbv.ua.mt36@gmail.com
37	смт. Чаплинка та Чаплинський, Новотроїцький, Каланчацький райони	066 758 96 21	073 052 55 76	gbv.ua.mt37@gmail.com
38	м. Нова Каховка та Каховський, Бериславський райони	066 758 96 61	073 138 59 81	gbv.ua.mt38@gmail.com
39	м. Генічеськ та Генічеський район	095 512 97 90	073 138 62 43	gbv.ua.mt39@gmail.com
40	м. Вінниця, Вінницький, Калинівський райони	095 796 44 72	073 138 80 37	gbv.ua.mt40@gmail.com
41	м. Могилів-Подільський та Могилів-Подільський, Чернівецький райони	095 796 44 80	073 138 90 29	gbv.ua.mt41@gmail.com
42	м. Гайсин та Гайсинський, Тростянецький район	095 819 10 54	073 138 90 34	gbv.ua.mt42@gmail.com
43	м. Бар, Барський та Мурованокуриловецький райони	095 819 11 71	073 138 90 39	gbv.ua.mt43@gmail.com
44	м. Одеса	095 819 11 82	073 157 46 37	gbv.ua.mt44odesa@gmail.com
45	м. Одеса	095 819 11 89	073 157 49 36	gbv.ua.mt45@gmail.com
46	м. Кривий Ріг	676933333	979275686	gbv.ua.mt46@gmail.com

Додаток 6. Контрольний перелік. Заповнюється поліцейським, що першим прибув на місце домашнього насильства.

Дія	Так/ні*
Чи розглядався виклик як першочерговий?	
Чи були потрібні перша допомога та лікування?	
Головний кривдник встановлений?	
Безпеку жертви гарантовано?	
Чи були присутні (перебували поблизу) діти?	
Безпеку всіх дітей гарантовано?	
Докази зібрані, зокрема усні, матеріальні, свідчення сусідів, оточення (пошкодження/кров тощо)?	
Можливий порушник допитаний на місці?	
Усну заяву від жертви прийнято?	
Оцінювання ризиків?	
Чи потрібне затримання?	
Жертвам надані контактні дані спеціалізованих служб підтримки?	
Жертві повідомлено, що вона стала об'єктом домашнього насильства?	
Жертві надано вказівки/поради з планування безпеки?	
Усі подробиці для звіту зафіксовані?	
Звіт переданий супервайзеру?	
Інспектор сповіщений про справу?	
* Якщо відповідь негативна, її потрібно пояснити.	

www.coe.int

Рада Європи є провідною організацією із захисту прав людини континенту. Вона включає в себе 47 держав-членів, 28 з яких є членами Європейського союзу. Усі держави-члени Ради Європи підписали Європейську конвенцію з прав людини – договір, спрямований на захист прав людини, демократії та верховенства закону. Європейський суд з прав людини контролює здійснення Конвенції у державах-членах.

МВС України

Національна поліція України

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE